

SCOM

**ความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
กับภาษีเงินได้ของประเทศไทย**

นายณรงค์ แท้มแก้ว

**การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2550

Relationships between Thailand's Economic Growth and Income Taxes

Mr. Narong Taemkaew

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master of Economics

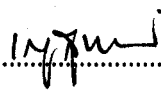
School of Economics

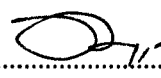
Sukhothai Thammathirat Open University

2007

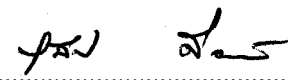
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับภาษีเงินได้ของ
ประเทศไทย
ชื่อและนามสกุล นายณรงค์ เต็มแก้ว
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว


.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์)


.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกลสากกร เพิ่มพูนวิวัฒน์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช


.....
(รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศิลพิพัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
วันที่...24...เดือน ...กันยายน พ.ศ. 2551.

**ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับภาษีเงินได้ของ
ประเทศไทย**

ผู้ศึกษา นายณรงค์ แด้มแก้ว ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์ ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การศึกษารุ่นนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อหาความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับภาษีเงินได้ของประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ จากสมการถดถอยเชิงพหุ โดยศึกษาโครงสร้างสัดส่วนของรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรต่อรายได้รวมของรัฐบาลไทยและสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ กับรายได้จากการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร รายได้จากการจัดเก็บภาษีชนิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ชนิดภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาลไทย

ผลการศึกษาพบว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กับภาษีเงินได้ของประเทศไทย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.107 รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.097 รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.458 และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการผลิตสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.895 รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.905 รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.153 ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.884 รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.869 รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.159 โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ ภาษี ภาษีเงินได้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่านและจากคณาจารย์สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในการศึกษา โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมย์ ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุช โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ให้ความรู้ ให้คำแนะนำวิธีการศึกษา ให้คำปรึกษาในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และเสียสละเวลาในการตรวจ การแก้ไขข้อบกพร่องของการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และสำเร็จด้วยดี เป็นประโยชน์แก่ผู้ทำการศึกษา ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สุดท้ายนี้ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณ กรมสรรพากร และกระทรวงการคลัง ที่สนับสนุนในการศึกษา และสนับสนุนทุนการศึกษารั้งนี้ รวมถึงขอขอบพระคุณ ญาติ พี่น้อง ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานทุก ๆ คนที่ได้ให้กำลังใจตลอดมา หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีประโยชน์ต่อบุคคล ต่อหน่วยงาน มากน้อยเพียงใดก็ตาม ผู้ศึกษา ขอมอบความดีนี้ให้กับทุกท่านที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น หากมีข้อบกพร่องใด ๆ ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ณรงค์ แต้มแก้ว

ตุลาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	6
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	7
ขอบเขตของการศึกษา.....	7
สมมติฐานของการศึกษา.....	9
นิยามศัพท์.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาณีอาคาร.....	12
ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาคารในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	15
โครงสร้างระบบภาณีอาคาร.....	17
ปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาณีของไทย.....	19
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	27
แหล่งข้อมูล.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติพรรณนา.....	33
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
การสรุปผลการศึกษา.....	57
การอภิปราย.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	60
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก.....	66
ประวัติผู้ศึกษา.....	77

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบรายได้จากภาษีอากรกับรายได้รัฐบาลช่วงปี พ.ศ.2536-2550.....	3
ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบอัตราส่วนของภาษีทางตรง ภาษีทางอ้อมต่อรายได้รัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536-2550	4
ตารางที่ 1.3 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2550.....	5
ตารางที่ 4.1 สัดส่วนรายได้จากภาษีอากรต่อรายได้รัฐบาล และ GDP ปี พ.ศ. 2536 – 2550.....	34
ตารางที่ 4.2 สัดส่วนของรายได้จากภาษีอากรต่อ GDP ปี พ.ศ. 2536 – 2550	35
ตารางที่ 4.3 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางตรงประเภทต่างๆ กับ GDP ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2550	36
ตารางที่ 4.4 สัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ต่อ GDP ปี พ.ศ. 2536-2550	37
ตารางที่ 4.5 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางอ้อมต่อ GDP ปี พ.ศ. 2536-2550.....	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารประเทศของรัฐบาลทุกรัฐบาลจำเป็นต้องมีรายได้เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริหาร และการใช้จ่ายของรัฐบาลจะต้องมีแผนงาน มีโครงการในการใช้จ่ายซึ่งได้ทำขึ้นโดยหน่วยงานทางราชการต่าง ๆ ส่งมอบให้รัฐบาลจัดทำเป็นแผนงานโครงการของประเทศ ซึ่งเรียกว่างบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่ได้จัดทำขึ้นล่วงหน้า 1 ปี แบ่งเป็นแผนงานด้านรายรับหรืองบประมาณรายรับ แผนงานด้านรายจ่ายหรืองบประมาณรายจ่าย

งบประมาณทางด้านรายรับหรืองบประมาณรายได้ ได้แก่ งบประมาณรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร งบประมาณรายได้จากรัฐกิจ งบประมาณรายได้จากการก่อหนี้สาธารณะ งบประมาณรายได้จากการให้บริการ งบประมาณรายได้อื่น ๆ

แผนงานรายจ่ายหรืองบประมาณรายจ่าย ได้แบ่งออกเป็น งบประมาณรายจ่ายประจำ งบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุน งบประมาณรายจ่ายเพื่อการซื้อสินค้าและบริการหรือจัดให้มีการซื้อสินค้าหรือบริการสาธารณะ เช่น การก่อสร้างถนน ก่อสร้างสะพาน ก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค ก่อสร้างสถานที่ราชการ ก่อสร้างโรงเรียน ก่อสร้างโรงพยาบาล และมีรายจ่ายด้านสังคมสงเคราะห์ รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เงินกู้ ซึ่งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาลสามารถจัดทำได้ 3 ลักษณะคือ

1. งบประมาณสมดุล คือ งบประมาณที่รายรับและรายจ่ายเท่ากัน ใช้เพื่อการจัดสรรทรัพยากรและเพื่อการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม
2. งบประมาณเกินดุล คือ งบประมาณที่รายได้มากกว่ารายจ่าย ใช้ในช่วงที่เศรษฐกิจรุ่งเรือง รัฐบาลจะลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาลลงและเพิ่มภาษีเพื่อช่วยดึงเงินออกจากระบบเศรษฐกิจ เพื่อควบคุมปริมาณเงิน
3. งบประมาณขาดดุล คือ งบประมาณที่รายจ่ายมากกว่ารายได้ ใช้ในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลจะเพิ่มค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาลลงและลดภาษีเพื่อเพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ

ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาล จะเลือกจัดทำงบประมาณในลักษณะใดต้องคำนึงถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะการใช้จ่ายของรัฐบาล การจัดเก็บภาษีอากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาลจะมีผลต่อระบบเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างรายได้จากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลไทยในช่วงระยะเวลา 15 ปี ที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีงบประมาณพ.ศ. 2536-2550 จากตารางที่ 1.1 พบว่า รายได้หลักของรัฐบาลเฉลี่ยร้อยละ 88.64 เป็นรายได้ที่ได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากร สำหรับรายได้ที่มีใช้การจัดเก็บภาษีอากรมีเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น โดยมี 3 หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากรให้กับรัฐบาล ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร ซึ่งทั้ง 3 หน่วยงาน สังกัดอยู่ในกระทรวงการคลัง และภาษีที่จัดเก็บได้นั้น

หากแบ่งชนิดภาษีตามลักษณะของการผลกระทบทางภาษี จะแบ่งชนิดภาษีออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มภาษีทางตรง ที่จัดเก็บโดยตรงจากบุคคลที่มีรายได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม สำหรับกลุ่มภาษีทางอ้อม ที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของประชาชน ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และถ้าพิจารณาด้วยการจำแนกรายได้จากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลเป็นภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม จะพบว่าภาษีทางตรงซึ่ง ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล มีสัดส่วนต่อรายได้ทั้งหมดของรัฐบาล โดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 29.93 (ตารางที่ 1.2) ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่ารายได้จากภาษีทางอ้อมที่มีสัดส่วนต่อรายได้ทั้งหมดของรัฐบาลโดยเฉลี่ยร้อยละ 88.64 (ตารางที่ 1.2) แสดงว่าโครงสร้างทางภาษีอากรของประเทศไทยในปัจจุบัน มีลักษณะที่ต้องพึ่งพาภาษีทางอ้อมเป็นหลัก สำหรับภาษีทางตรงไม่ค่อยมีบทบาทในการหารายได้เข้ารัฐมากนัก แต่เมื่อพิจารณาในด้านศักยภาพของการจัดเก็บภาษีจะพบว่า ภาษีเงินได้เป็นภาษีที่มีศักยภาพสูงสุด เนื่องจากฐานภาษีที่แยกตามกลุ่มบุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะมีจำนวนมากที่สุด ซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้จะต้องเป็นผู้ที่มีรายได้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง อันเข้าลักษณะให้ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล และในการจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้ของบุคคลนั้น ได้พิจารณากำหนดการจัดเก็บจากความสัมพันธ์ของความสามารถการมีรายได้ของบุคคล เช่น การกำหนดการจัดเก็บจากรายได้ที่เป็นค่าตอบแทนจากการจ้างแรงงาน ค่าดอกเบี้ยรับ และกำไรจากการประกอบธุรกิจ เป็นต้น ดังนั้นรายได้ของภาครัฐจะมีมากน้อยแค่ไหนจากผลของการจัดเก็บภาษีเงินได้นั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนปริมาณของรายได้ที่เป็นฐานภาษีที่กล่าวข้างต้น

จากการพิจารณาถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคการผลิตอื่นๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 จากตารางที่ 1.3 พบว่า เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวในช่วงสั้นๆ โดยมีอัตราการขยายตัว

ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศโดยเฉลี่ยตลอดทั้งช่วง 15 ปี เท่ากับร้อยละ 7.69 ต่อปี นับได้ว่าเป็นอัตราการขยายตัวที่มีเสถียรภาพพอสมควร ในปี พ.ศ. 2536-2538 ภาวะเศรษฐกิจมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 11.81, 14.66, 15.34 ตามลำดับ และปี พ.ศ. 2539-2541 ปรับตัวลดลง โดยมีการเจริญเติบโตในอัตราร้อยละ 10.15 , 2.64 , -2.24 ตามลำดับ โดยในช่วงเวลาที่ได้ทำการศึกษาดังกล่าวประเทศไทยเกิดเหตุการณ์วิกฤตทางการเงิน รัฐบาลได้มีการปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในปี พ.ศ. 2540 กระทั่งกับสถาบันการเงินของประเทศหลายแห่ง และผลสืบเนื่องทำให้ประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 หลังจากนั้นเศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2542 จนถึงปี พ.ศ. 2550 และมีอัตราขยายตัวสูงสุดในอัตราร้อย 10.28 ในปี พ.ศ. 2549

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบรายได้จากภาษีอากรกับรายได้รัฐบาลช่วงปี พ.ศ.2536-2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากการเก็บภาษีอากร (1)	รายได้รวมของรัฐบาล (2)	อัตราร้อยละ (3) = (1)/(2)x100
2536	532,503.80	608,106.40	87.57
2537	622,498.80	707,545.80	87.98
2538	728,369.50	815,144.50	89.35
2539	805,534.72	895,291.19	89.97
2540	802,946.48	909,048.26	88.33
2541	723,867.60	815,680.70	88.74
2542	684,303.90	793,345.70	86.26
2543	716,758.57	817,015.17	87.73
2544	769,624.41	874,241.33	88.03
2545	851,062.34	959,437.40	88.70
2546	986,142.48	1,104,627.00	89.27
2547	1,154,132.13	1,289,879.59	89.48
2548	1,326,947.86	1,474,419.56	90.00

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบรายได้จากภาษีอากรกับรายได้รัฐบาลช่วงปี พ.ศ.2536-2550 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากการเก็บภาษีอากร (1)	รายได้รวมของรัฐบาล (2)	อัตราร้อยละ (3) = (1)/(2)x100
2549	1,427,527.95	1,581,523.79	90.26
2550	1,497,050.23	1,703,727.26	87.87
เฉลี่ย	908,618.05	1,023,268.91	88.64

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบอัตราส่วนของภาษีทางตรง ภาษีทางอ้อมต่อรายได้รัฐบาล

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536-2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ภาษีทางตรง (1)	ภาษีทางอ้อม (2)	รายได้รัฐบาล (3)	ร้อยละภาษี ทางตรง (4)=(1)/(3)x100	ร้อยละภาษี ทางอ้อม (5)=(2)/(3)x100
2536	164,660.40	532,503.80	608,106.40	27.08	87.57
2537	204,522.00	622,498.80	707,545.80	28.91	87.98
2538	246,464.10	728,369.50	815,144.50	30.24	89.35
2539	285,061.62	805,534.72	895,291.19	31.84	89.97
2540	283,114.70	802,946.48	909,048.26	31.14	88.33
2541	227,741.30	723,867.60	815,680.70	27.92	88.74
2542	225,762.50	684,303.90	793,345.70	28.46	86.26
2543	248,083.37	716,758.57	817,015.17	30.36	87.73
2544	267,967.04	769,624.41	874,241.33	30.65	88.03
2545	297,913.50	851,062.34	959,437.40	31.05	88.70
2546	347,940.51	986,142.48	1,104,627.00	31.50	89.27
2547	428,980.26	1,154,132.13	1,289,879.59	33.26	89.48

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบอัตราส่วนของภาษีทางตรง ภาษีทางอ้อมต่อรายได้รัฐบาล
ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536-2550 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ภาษีทางตรง (1)	ภาษีทางอ้อม (2)	รายได้รัฐบาล (3)	ร้อยละภาษี ทางตรง (4)=(1)/(3)x100	ร้อยละภาษี ทางอ้อม (5)=(2)/(3)x100
2548	518,045.68	1,326,947.86	1,474,419.56	35.14	90.00
2549	601,292.25	1,427,527.95	1,581,523.79	38.02	90.26
2550	643,148.78	1,497,050.23	1,703,727.26	37.75	87.87
เฉลี่ย	332,713	908,618.05	1,023,268.91	31.55	88.64

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 1.3 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	สาขา การเกษตร (1)	สาขา อุตสาหกรรม (2)	สาขา บริการ/อื่นๆ (3)	รวม (4)	อัตรา ร้อยละ (5)	อัตรา ร้อยละ (6)	อัตรา ร้อยละ (7)	อัตรา ร้อยละ (8)
2536	274,063.00	938,351.00	1,952,808.00	3,165,222.00	-6.9	20.45	11.12	11.81
2537	329,844.00	1,072,361.00	2,227,136.00	3,629,341.00	20.35	14.28	14.05	14.66
2538	397,929.00	1,251,502.00	2,536,781.00	4,186,212.00	20.64	16.71	13.90	15.34
2539	438,119.00	1,370,438.00	2,802,484.00	4,611,041.00	10.10	9.50	10.47	10.15
2540	447,176.00	1,427,657.00	2,857,777.00	4,732,610.00	2.07	4.18	1.97	2.64
2541	498,587.00	1,428,323.00	2,699,537.00	4,626,447.00	11.50	0.05	-5.54	-2.24
2542	435,507.00	1,514,030.00	2,687,542.00	4,637,079.00	-12.65	6.00	-0.44	0.23
2543	444,185.00	1,653,658.00	2,824,888.00	4,922,731.00	1.99	9.22	5.11	6.16
2544	468,905.00	1,715,926.00	2,948,671.00	5,133,502.00	5.57	3.77	4.38	4.28
2545	514,257.00	1,836,083.00	3,100,303.00	5,450,643.00	9.67	7.00	5.14	6.18
2546	615,854.00	2,061,572.00	3,239,942.00	5,917,368.00	19.76	12.28	4.50	8.56

ตารางที่ 1.3 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2550 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	สาขา การเกษตร (1)	สาขา อุตสาหกรรม (2)	สาขา บริการ/อื่นๆ (3)	รวม (4)	อัตรา ร้อยละ (5)	อัตรา ร้อยละ (6)	อัตรา ร้อยละ (7)	อัตรา ร้อยละ (8)
2547	669,498.00	2,238,222.00	3,582,127.00	6,489,847.00	8.71	8.57	10.56	9.67
2548	721,682.00	2,466,180.00	3,899,798.00	7,087,660.00	7.79	10.18	8.87	9.21
2549	836,077.00	2,739,534.00	4,240,865.00	7,816,476.00	15.85	11.08	8.75	10.28
2550	954,239.00	2,955,658.00	4,563,735.00	8,473,632.00	14.13	7.89	7.61	8.41
เฉลี่ย	536,394.80	1,777,966.33	3,077,626.27	5,391,987.40	8.57	9.41	6.70	7.69

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ดังนั้น ในการวางแผนการจัดเก็บภาษีอากรของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาลให้
ได้เต็มประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องพิจารณา
ทบทวนและกำหนดแผนบริหารการจัดเก็บภาษี โดยการจัดทำประมาณการรายรับจากการจัดเก็บภาษีให้มีค่า
ใกล้เคียงกับรายได้ทางภาษีที่เก็บได้จริง และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะรักษาเสถียรภาพทาง
เศรษฐกิจให้มีการขยายตัวตามที่ต้องการจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและทำการศึกษา วิเคราะห์ให้ทราบถึงการ
จัดเก็บรายได้ประเภทของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์กับการ
เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทิศทางใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำประมาณรายรับประจำปี และ
วางแผนบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้ดังกล่าวในแต่ละปีงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้างสัดส่วนของรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรต่อรายได้รวม
ของรัฐบาลไทยและสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตต่างๆ

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ กับรายได้จาก
การจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุภาษกร รายได้จากการจัดเก็บภาษีชนิดภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดา ชนิดภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาลไทย

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

เอกสารศึกษานี้ได้ใช้กรอบแนวคิดอย่างง่ายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ 2 ข้อข้างต้น โดยใช้ 2 วิธีต่อไปนี้

(1) การเทียบหาสัดส่วนร้อยละของรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรมีส่วนต่อรายได้รวมของรัฐบาลไทย และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Products ; GDP) อย่างไร จะทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดเก็บภาษีอากรของ 3 หน่วยงานหลัก สังกัดกระทรวงการคลัง ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร โดยใช้ข้อมูลช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2536-2550 เป็นเวลา 15 ปี ทำการวิเคราะห์หาสัดส่วนระหว่างการจัดเก็บภาษีแต่ละกลุ่มภาษี แต่ละชนิดภาษี (ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล) กับรายได้รวมของรัฐบาล และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรมโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยเป็นอัตราร้อยละ และ

(2) ใช้ความรู้สถิติเศรษฐศาสตร์ในการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) กับตัวแปรตามที่เป็นรายได้จากภาษีที่เก็บได้จากกรม 3 กรม ดังกล่าวแล้วข้างต้น อีกทั้งได้ทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) กับตัวแปรที่เป็นรายได้จากภาษีประเภทต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน โดยใช้ข้อมูลช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2536-2550 เป็นเวลา 15 ปี เช่นกัน

4. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับการจัดเก็บภาษีเงินได้ของประเทศไทยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการศึกษาโครงสร้างรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของไทย จาก ภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร มีสัดส่วนต่อรายได้รวมของรัฐบาลอย่างไร มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอย่างไร และศึกษาวิเคราะห์เฉพาะ ชนิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ชนิดภาษีเงินได้นิติบุคคล มีสัดส่วนต่อรายได้รวมสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมแต่ละสาขาการผลิตอย่างไร โดย

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เป็นผลการจัดเก็บภาษี ผลของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 เป็นเวลา 15 ปี มาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาค่าเฉลี่ยเป็นอัตราร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) เป็นการศึกษาผลของรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของไทย ทั้งที่เป็นภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากรว่ามีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรมอย่างไร และศึกษาวิเคราะห์ตามชนิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ชนิดภาษีเงินได้นิติบุคคล พิจารณาความสัมพันธ์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาการเกษตรสาขาอุตสาหกรรมอย่างไร โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เป็นผลการจัดเก็บภาษี ผลของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในช่วงปี พ.ศ.2536-2550 เป็นเวลา 15 ปี มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางเศรษฐมิติ สร้างแบบจำลองสมการถดถอยเชิงพหุ (multiple regression model) และประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least squares) โดยจำแนกกลุ่มความสัมพันธ์ ออกเป็นสมการถดถอยเชิงพหุที่ศึกษาได้เป็น ดังนี้

4.2.1 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

4.2.2 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

4.2.3 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

4.2.4 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาการเกษตร

4.2.5 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาการเกษตร

4.2.6 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาการเกษตร

4.2.7 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาอุตสาหกรรม

4.2.8 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับจากการจัดเก็บภาษีอากร สาขาอุตสาหกรรม

4.2.9 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาอุตสาหกรรม

5. สมมติฐานการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กับการจัดเก็บภาษีเงินได้ของประเทศไทยศึกษาถึงความสัมพันธ์ตามสมมติฐานดังนี้

5.1 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.2 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.3 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.4 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาการเกษตรในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.5 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาการเกษตรในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.6 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาการเกษตรในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.7 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาอุตสาหกรรมในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.8 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาอุตสาหกรรมในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

5.9 ความสัมพันธ์ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาอุตสาหกรรมในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นบวก

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ภาษีอากร (tax) หมายถึง เงินที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชนเพื่อนำไปใช้จ่ายอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม และให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีโดยทางอ้อม

6.2 **รายได้ภาษีอากร (income tax)** หมายถึง รายได้จากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมจากหน่วยงาน สังกัดกระทรวงการคลัง ได้แก่ หน่วยงานสรรพากร หน่วยงานสรรพาสमित หน่วยงานศุลกากร

6.3 **รายได้ภาษีสรรพากร** หมายถึง รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยหน่วยงานสรรพากร รวมถึงภาษีที่หน่วยงานอื่นจัดเก็บเพื่อกรมสรรพากร ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์

6.4 **รายได้ภาษีสรรพาสमित** หมายถึง รายได้จากภาษีที่จัดเก็บโดยหน่วยงานสรรพาสमित ได้แก่ ภาษีน้ำมันฯ ภาษียาสูบ ภาษีสุราฯ ภาษีเบียร์ ภาษिरถยนต์ ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีเครื่องไฟฟ้า ภาษिरถจักรยานยนต์ ภาษีแบตเตอรี่ และภาษีอื่น ๆ

6.5 **รายได้ภาษีศุลกากร** หมายถึง รายได้จากภาษีอากรที่จัดเก็บโดยหน่วยงานศุลกากร ได้แก่ อากรขาเข้า อากรขาออก และภาษีอื่น ๆ

6.6 **ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (personal income tax)** เป็นชนิดภาษีทางตรง ที่จัดเก็บจากฐานรายได้ โดยจัดเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่เป็นบุคคลธรรมดาทั่วไป ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคล และรัฐจัดเก็บจากฐานภาษีเงินได้สุทธิ หรือรายได้สุทธิของบุคคลในอัตราภาษีก้าวหน้า

6.7 **ภาษีเงินได้นิติบุคคล (corporate income tax)** เป็นชนิดภาษีทางตรงเหมือนกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่จัดเก็บจากนิติบุคคล ที่เป็นบริษัท จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล และจัดเก็บจากฐานภาษีกำไรสุทธิ ฐานภาษีรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ ฐานภาษีการจ่ายเงินได้พึงประเมิน ฐานภาษีการจำหน่าย กำไรจากประเทศไทย แต่ส่วนใหญ่จัดเก็บจากฐานภาษีกำไรสุทธิ และจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า

6.8 **ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product ; GDP)** หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ในระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ จะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศ หรือ เป็นของชาวต่างประเทศ ในทางตรงข้าม ทรัพยากรของพลเมืองในประเทศ แต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์ในประเทศ

6.9 **สาขาเศรษฐกิจ** หมายถึง สาขาการผลิตต่างๆ แบ่งตามสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 11 สาขาการผลิต ได้แก่ สาขาการเกษตร สาขาเหมืองแร่และขุดหิน สาขาอุตสาหกรรม สาขาการก่อสร้าง สาขาไฟฟ้าและประปา สาขาการคมนาคมขนส่ง สาขาการค้าส่งและการค้าปลีก สาขาการเงินการธนาคาร สาขาที่อยู่อาศัย สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน และสาขาการบริการ

6.10 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) หมายถึง การเพิ่มศักยภาพของระบบเศรษฐกิจ ให้สามารถเพิ่มปัจจัยการผลิต เพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพในการผลิต ในการศึกษานี้จะใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เป็นเครื่องวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยวัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบปัจจัยกำหนดผลการจัดเก็บภาษีเงินได้แต่ละชนิด เพื่อนำไปใช้บริหารการจัดเก็บภาษีอากร และพยากรณ์แนวโน้มรายได้จากภาษีเงินได้

7.2 ใช้เป็นแนวทางสำหรับจัดทำประมาณการรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้ของหน่วยงานสรรพากร และการจัดทำงบประมาณรายรับประจำปีของรัฐบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

7.3 เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร

1.1 แนวคิดพาณิชย์นิยม (Mercantilism) ซึ่งเกิดในช่วงปลายศตวรรษที่ 15 ตอนต้น ศตวรรษที่ 16 หลักการของแนวคิดนี้ คือ การพยายามทุกวิถีทางเพื่อส่งเสริมให้ประเทศได้เปรียบดุลการค้า ดังนั้น จึงสนับสนุนให้มีการเก็บภาษีสินค้านำเข้าในอัตราที่สูง และสนับสนุนนโยบายค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ เนื่องจากต้นทุนค่าจ้างแรงงานเป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญ โดยเชื่อว่าการได้เปรียบทางการค้าจะนำไปสู่ความมั่งคั่งของประเทศ เพื่อการพัฒนาการพาณิชย์และขยายอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งทำได้หลายวิธี โดยให้รัฐเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการวางแผนและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจของเอกชน เช่น การออกกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อควบคุมตลาด การกำหนดค่าจ้างแรงงานและอัตราดอกเบี้ย การออกใบอนุญาตประกอบการนำเข้าและส่งออก เป็นต้น ดังนั้น แนวคิดนี้สะท้อนว่า การจัดเก็บภาษีมียบทบาทคิดช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

1.2 แนวคิดธรรมชาตินิยมหรือแนวคิดสำนักฟิสิกัลแครทส์ (Physiocrats) แนวคิดนี้กำเนิดในประเทศฝรั่งเศสในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 แนวคิดนี้จะไม่เห็นด้วยกับแนวคิดพาณิชย์นิยมที่ว่าการค้าจะนำพาประเทศไปสู่ความมั่งคั่ง โดยใช้การวิเคราะห์ว่าที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุด ภาคการเกษตรจะก่อให้เกิด โภคทรัพย์หรือความมั่งคั่งของประเทศ เนื่องจาก การเกษตรจะเป็นเพียงอาชีพเดียวที่จะเกิดผลผลิตส่วนเกิน (surplus) หรือผลผลิตสุทธิ (net product) ให้แก่ประเทศได้ ดังนั้น สวัสดิการทางเศรษฐกิจของประเทศจึงขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร แนวคิดนี้แนะนำว่ารัฐไม่ควรออกกฎข้อบังคับต่างๆ ในเรื่องการค้าและอุตสาหกรรม เนื่องจากจะเป็นการกีดขวางกระแสการไหลของรายได้และผลผลิตที่ระบบเศรษฐกิจต้องพึ่งพาอาศัยกัน และเตือนว่าการจัดเก็บภาษีที่สูงมากเกินไป จะมีผลเสียต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยแนะนำว่ารัฐควรจัดเก็บภาษีจากเจ้าของที่ดินไม่ใช่เก็บจากเกษตรกร

1.3 แนวคิดเสรีนิยม (Laissez-faire) แนวคิดนี้จะสนับสนุนให้เอกชนมีเสรีภาพในการประกอบการโดยที่รัฐบาลเข้าไปเกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด ซึ่ง David Hume (1711 – 1776) เป็นผู้สนับสนุนนโยบายการค้าแบบเสรี เชื่อในกลไกเศรษฐกิจทำงานโดยอัตโนมัติว่า จะทำให้ระบบ

เศรษฐกิจดำเนินไปโดยราบรื่นกว่าการที่รัฐบาลเข้าควบคุม และในการจัดเก็บภาษีแนวคิดนี้เห็นว่า หากรัฐบาลเรียกเก็บภาษีมากเกินไป ประชาชนก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธได้ คือ ถ้าอัตราภาษีที่สูงเกินไป ย่อมมีผลเสียดังแรงจูงใจในการทำงาน โดยชี้ว่าการเพิ่มอัตราภาษีอาจมีผลทำให้รายได้ภาษีลดลง และเสนอให้รัฐบาลหารายได้จากภาษีหลายๆ ประเภท ในการเพิ่มรายได้แก่รัฐ

1.4 ทฤษฎีการจัดหารายได้ของเคนส์ ทฤษฎีการจัดหารายได้ของเคนส์ ได้แก่ สมการ ดังนี้

$$T = T(Y)$$

โดยกำหนดให้

$$T = \text{ภาษี}$$

$$Y = \text{รายได้รวม}$$

ความสัมพันธ์ของสมการข้างต้น เคนส์ ได้ให้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาครัฐ จากการจัดเก็บภาษีอากรกับระดับรายได้รวม โดยที่รายได้จากภาษีจะเป็นฟังก์ชันเพิ่มขึ้นของระดับรายได้รวม (Increasing function) โดยเคนส์เห็นว่า เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ประชาชนมี การทำงานมากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้รัฐเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ในทิศทางเดียวกัน

1.5 แนวคิดหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษี

อดัม สมิท (Adam Smith) : 1776 อดัม สมิท ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการเก็บภาษีอากร ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1) ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศ ควรจะต้องเสียสละรายได้ หรือ ผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนต่างก็ได้รับผลประโยชน์ และได้รับการคุ้มครองจากรัฐ

2) ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องชำระนั้น จะต้องมีความแน่นอน ไม่มีลักษณะ ก้าวมลักษณะและรูปแบบของภาษีตลอดจนจำนวนภาษี จะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

3) การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตามวันเวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษี สะดวก และจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

4) ภาษีทุกชนิดที่รัฐจัดเก็บนั้น ควรเกิดภาระแก่ผู้เสียภาษี ให้น้อยที่สุดเท่าที่จะ น้อยได้ ขณะเดียวกันควรทำรายได้แก่ประเทศมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ต่อมา ได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีให้มีความเหมาะสมกับสภาพ ในปัจจุบันสรุปได้ ดังนี้

1) **หลักความแน่นอน (Certainty)** เป็นความแน่นอนในการหารายได้ จากการ จัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ถ้าการหารายได้ของรัฐบาลไม่แน่นอนตามที่ประมาณการไว้ จะมี ผลเสียเกิดขึ้นกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และกฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมี

ความแน่นอนชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ทั้งในเรื่องของฐานภาษี อัตราภาษี วันเวลาและวิธีการจัดเก็บ

2) *หลักประหยัด (Low compliances and collection costs)* เป็นความประหยัดทั้งต่อรัฐบาลที่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บให้น้อยที่สุด และภาษีที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษี น้อยที่สุด

3) *หลักความเสมอภาค (Equity)* ภาษีอากรที่ดีจะต้องก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความเสมอภาค ถ้าการจัดเก็บภาษีไม่เป็นธรรมจะเกิดการหลบเลี่ยงและหลีกเลี่ยงภาษี และจะเกิดความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นในสังคมได้ หลักความเป็นธรรมของภาษีมมี 2 แนวคือ (ก) หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ (the Principle of Absolute Equity) ซึ่งตามหลักเกณฑ์นี้ ทุก ๆ คน จะต้องเสียภาษีเท่ากันหมด โดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษีซึ่งแต่ละคนจะมีความสามารถแตกต่างกัน และ (ข) หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (the Principle of Relative Equity) ที่มีหลักเกณฑ์ในการเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี (The Ability to pay Principle) และหลักผลประโยชน์ (The Benefit Principle)

4) *หลักการยอมรับ (Acceptability)* หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บเป็นภาษีที่ประชาชนยอมรับซึ่งจะทำให้ไม่มีการหลบเลี่ยงภาษีหรือหลีกเลี่ยงภาษี

5) *หลักการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Enforceability)* ภาษีอากรที่จัดเก็บบางชนิดสามารถจะเป็นในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติกระทำได้ยาก

6) *หลักการทำรายได้ (Productivity)* ภาษีอากรที่ดีต้องสามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลได้ดีด้วย กล่าวคือภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรนั้นเป็นจำนวนมากโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีนั่น

7) *หลักความยืดหยุ่น (Flexibility)* ภาษีอากรที่ดีต้องสามารถปรับตัวเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย

8) *หลักความเป็นกลาง (Neutrality)* หมายถึงการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลจะไม่ทำให้กลไกตลาดที่ทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดการบิดเบือนไป และ จะไม่มีผลกระทบต่อต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้บริโภค

1.6 **แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราภาษีทางอ้อมที่เหมาะสม** ภาษีทางอ้อมเป็นชนิดภาษีที่จัดเก็บจากฐานการใช้จ่ายหรือฐานการบริโภคของประชากรที่มีวิธีการจัดเก็บพร้อมกับการขายสินค้าหรือรวมภาษีไว้ในราคาสินค้า ซึ่งอัตราภาษีมักมีความผูกพันกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์

สินค้า อัตรากำไรการขายที่เหมาะสมจึงขึ้นอยู่กับเปอร์เซ็นต์ของการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของสินค้าแต่ละชนิด ดังนั้นในแนวคิดนี้รัฐบาลไม่ควรจัดเก็บภาษีในอัตราที่เท่ากัน

1.7 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นธรรมและประสิทธิภาพ แนวคิดนี้เห็นว่าสินค้าที่มีความยืดหยุ่นต่ำควรจัดเก็บภาษีในอัตราที่สูง สินค้าที่มีความยืดหยุ่นสูงควรจัดเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำ ซึ่งสินค้าที่มีความยืดหยุ่นต่ำส่วนมากเป็นสินค้าอุปโภค บริโภค ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของคนจน ส่วนสินค้าที่มีความยืดหยุ่นสูงส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ดังนั้น การที่รัฐบาลจะจัดเก็บภาษีในอัตราใดให้เหมาะสมนั้น จะต้องตัดสินใจเลือกระหว่างประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีกับความเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความเหมาะสม เนื่องจากภาษีจะมีผลกระทบต่อสวัสดิการของสังคมโดยรวม

1.8 แนวคิดเกี่ยวกับอัตรากำไรแบบก้าวหน้าที่เหมาะสม แนวคิดนี้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการใช้นโยบายการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าเพื่อจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้ จากฐานความมั่งคั่ง กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้สูงหรือมีทรัพย์สินมากๆ ควรเสียภาษีในอัตราส่วนเพิ่มที่สูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า

2. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาคารในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.1 ฮินริช (Hinrichs n.d. อ้างไว้ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529, 637) ได้สร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างภาษีอาคารในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยแบ่งช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1) โครงสร้างภาษีอาคารในช่วงสังคมดั้งเดิม (*Traditional society*) ซึ่งประเทศยังด้อยพัฒนา การผลิตอยู่ในภาคเกษตรกรรม รายรับส่วนใหญ่ของรัฐมาจากแหล่งที่มีใช้ภาษีอาคาร ได้แก่ เครื่องราชบรรณาการ ค่าเช่าที่ดิน และการเกณฑ์แรงงานมาใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดเก็บภาษีทางตรงดั้งเดิม ได้แก่ ภาษีรัชชูปการ อาคาร ภาษีที่ดิน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่กำหนดรายได้ของภาครัฐในช่วงนี้เกิดจากภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนสำคัญ อาจสรุปได้ว่าประชาชนของประเทศมีความสามารถในการเสียภาษีจากการที่ประเทศ มีขนาดของภาคเกษตรกรรมที่เพิ่มขึ้น

2) โครงสร้างภาษีอาคารในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลง (*transitional society*) ประเทศเริ่มมีการพัฒนามากขึ้น มีการพัฒนาจากการผลิตสินค้าเกษตรกรรมไปเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น แต่การผลิตส่วนใหญ่ของประเทศยังอยู่ในภาคเกษตรกรรม ในช่วงนี้ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเปิดมากขึ้นมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ดังนั้น ภาษีทางอ้อมที่จัดเก็บจาก

การค้าต่างประเทศ โดยเฉพาะอากรขาเข้าเริ่มมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น มีการนำเข้ามากกว่าส่งออก สินค้านำเข้าเป็นสินค้าอุปโภค บริโภค นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าวัตถุดิบ กึ่งวัตถุดิบและสินค้าทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ส่วนสินค้าออกที่สำคัญยังคงเป็นสินค้าเกษตรกรรมและมีสินค้าอุตสาหกรรมบ้าง จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดระดับรายได้ของภาครัฐในช่วงนี้ คือ ระดับของการเปิดประเทศโดยเมื่อมีการค้ากับต่างประเทศมากขึ้นจะทำให้รัฐบาลสามารถจัดหารายได้เพิ่มขึ้น

3) *โครงสร้างภาษีอากรในช่วงสังคมสมัยใหม่ (modern society)* ที่ประเทศมีการพัฒนา เป็นประเทศอุตสาหกรรมแล้ว ในช่วงนี้ภาษีที่เกิดจากการค้าต่างประเทศมีความสำคัญลดลง ขณะที่ภาษีทางอ้อมภายในประเทศรวมทั้งภาษีทางตรงประเภทใหม่เริ่มมีความสำคัญเพิ่มขึ้น แทน และโครงสร้างภาษีมียุคกระจายและก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้ประเทศมีความสามารถที่จะเพิ่มรายได้มากขึ้น

2.2 มัสเกรฟ (Musgrave 1976 อ้างไว้ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2529, 637-638) ได้สร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของโครงสร้างภาษีอากร โดยชี้ให้เห็นปัจจัยสำคัญ ๆ ที่กำหนดโครงสร้างของภาษี ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคม ทำให้มีการพัฒนาของโครงสร้างภาษีอากร

1) *ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (economic factors)* เมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศจะเปลี่ยนไปพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ลักษณะของโครงสร้างภาษีอากรจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยในระยะแรกประเทศมีรายได้ต่ำรายได้ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคเกษตรกรรม ภาษีอากรที่สำคัญของภาคเกษตรกรรม คือ ภาษีที่ดิน ภาษีที่เก็บได้นอกจากภาคเกษตรกรรมยังมีน้อยมาก ดังนั้น โครงสร้างทางภาษีจึงเกิดความไม่เป็นธรรมอย่างมาก แต่เมื่อระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนามากขึ้น ระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีดีขึ้น ทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ตลอดจนภาษีทางอ้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) *ปัจจัยทางการเมืองและสังคม (social and political factors)* มัสเกรฟ มีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างภาษีอากร การใช้นโยบายเกี่ยวกับภาษีอากรจะขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคมในขณะนั้น เช่น ถ้าต้องการให้มีความเสมอภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของประชาชนในประเทศ โครงสร้างภาษีอากรจะต้องมีลักษณะก้าวหน้าโดยมีการจัดเก็บจากรายได้และมีการจัดเก็บภาษีทางตรงให้มากขึ้น หรือในกรณีการเปลี่ยนแปลงจากระบบสังคมศักดินาไปเป็นสังคมทุนนิยม ได้ทำให้โครงสร้างภาษีอากรที่เคยเก็บจากฐานภาษีที่เป็นทรัพย์สินไปเป็นฐานภาษีที่เป็นรายได้แทน

จะเห็นว่าทั้ง อินริช และ มัสเกรฟ ต่างก็มีแนวคิดว่า เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงหรือเมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้น โครงสร้างภาษีอากรจะเปลี่ยนจากการพึ่งพาภาษีทางอ้อมเป็นภาษีทางตรงมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากรจะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคมและจะต้องเป็นการลดช่องว่างระหว่างบุคคลในสังคมด้วย

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากรในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยสรุปคือ โครงสร้างภาษีอากรจะเปลี่ยนแปลงไปในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงระยะแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ภาษีอากรที่สำคัญ ได้แก่ ภาษีทางตรงดั้งเดิม ภาษีที่ดิน เมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้นรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มขึ้น และมีการค้าขายติดต่อกับต่างประเทศ การผลิตและการค้าภายในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น ภาษีทางอ้อมจากการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญมากขึ้นจนเป็นแหล่งรายรับที่สำคัญของรัฐ ในขณะที่เริ่มมีการจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรแต่ยังไม่มากนัก และยิ่งประเทศมีการพัฒนามากขึ้นภาษีทางตรงจะมีบทบาทและความสำคัญเพิ่มขึ้น ในขณะที่ภาษีทางอ้อม โดยเฉพาะภาษีจากการค้าระหว่างประเทศจะลดความสำคัญลง แต่ภาษีทางอ้อมภายในประเทศกลับมีความสำคัญเพิ่มขึ้น และเมื่อประเทศมีการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับสูงซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ภาษีทางตรง โดยเฉพาะภาษีจากรายได้จะเป็นแหล่งของรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล อันดับรองลงมาคือ ภาษีทางอ้อมจากการผลิตและการค้าภายในประเทศ

3. โครงสร้างของระบบภาษีอากร

โครงสร้างของระบบการจัดเก็บภาษีอากรโดยทั่วไปจะมี 4 ประเด็น ได้แก่ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร ฐานภาษี อัตราภาษี วิธีการจัดเก็บภาษี

3.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร คือ ประชาชนหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ในรัฐหรือประเทศนั้น มีภาระหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อรัฐหรือประเทศที่อยู่อาศัยโดยการจ่ายเงินส่วนหนึ่งที่ตนมีอยู่หรือได้รับมาจากการกระทำใด ๆ ให้แก่รัฐหรือประเทศ ตามกฎหมายที่รัฐหรือประเทศนั้นๆ กำหนดไว้

3.2 ฐานภาษี (tax base) คือ สิ่งที่ใช้เป็นฐานสำหรับการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิดภาษี ตามอัตราภาษีที่ได้กำหนดไว้ มี 3 ฐานภาษี ดังนี้

1) ฐานภาษีที่เกี่ยวกับรายได้ (Income tax Base) เป็นฐานภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีตามหลักความสามารถของบุคคลที่มีรายได้ ปัจจุบันประเทศไทยใช้สำหรับการจัดเก็บภาษี 3 ชนิดภาษี ได้แก่ ชนิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (personal income tax) ที่จัดเก็บจากประชาชนผู้ที่มีรายได้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ชนิดภาษีเงินได้นิติบุคคล (corporate income tax) จัดเก็บจาก บริษัท

จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และนิติบุคคลอื่นๆ ที่มีรายได้ และภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (petroleum income tax)

2) **ฐานภาษีการบริโภค (Consumption tax Base)** ฐานของภาษีที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค หรือการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่างๆ ของประชาชน ซึ่งภาษีที่เก็บจากฐานการบริโภคมักมีมากมาย เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการขาย ภาษีสรรพสามิต ภาษีอากรสินค้าขาเข้า ภาษีอากรสินค้าขาออก

3) **ฐานที่เกี่ยวกับความมั่งคั่ง (Wealth)** เป็นฐานภาษีที่จัดเก็บจากความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินนั้น เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษียรถยนต์ ภาษีโรงงาน และภาษีมรดก

3.3 อัตราภาษี (tax rate) โดยปกติรายได้จากภาษีอากรแต่ละประเภทนั้น จะเท่ากับมูลค่าของฐานภาษีคูณด้วยอัตราภาษีที่จะจัดเก็บ แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีการพิจารณาถึงหลักความเป็นธรรมในการเสียภาษี กล่าวคือในการกำหนดอัตราภาษีมักจะคำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษี (ability-to-pay) ของประชาชน เช่น ผู้ที่มีรายได้สูงหรือมีฐานะดี ควรที่จะเสียภาษีมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า

ในแง่ของความเป็นธรรมในการเสียภาษี อาจพิจารณาจากอัตราภาษี ที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีจากประชาชนแต่ละคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันซึ่งพิจารณาโครงสร้างอัตราภาษีได้สามแบบ คือ

อัตราภาษีแบบก้าวหน้า (progressive tax rate) โดยโครงสร้างของอัตราภาษีที่จัดเก็บเพิ่มจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าฐานภาษีที่เพิ่มขึ้น เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

อัตราภาษีตามสัดส่วน (proportional tax rate) โครงสร้างของอัตราภาษีที่จัดเก็บจะคงที่เมื่อฐานของภาษีขยายใหญ่ขึ้น

อัตราภาษีแบบถอยหลัง (regressive tax rate) โครงสร้างอัตราภาษีจะมีลักษณะเมื่อฐานภาษีขยายใหญ่ขึ้น อัตราภาษีที่จัดเก็บนั้นจะลดลง เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดิน

3.4 วิธีการจัดเก็บภาษี ในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาลนั้น ต้องจัดเก็บให้ถูกต้องครบถ้วน ทัวถึง เป็นธรรม จึงต้องมีวิธีการในการจัดเก็บ ซึ่งโดยทั่วไปมี 4 วิธี

1) **วิธีการจัดเก็บภาษีโดยการหักภาษี ณ ที่จ่าย** เป็นการจัดเก็บภาษีในขณะที่ประชาชนมีเงินที่พร้อมจะจ่ายค่าภาษี และเป็นการแบ่งเบาระบบภาษีในวันข้างหน้า ป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีได้ดี ในขณะที่รัฐสามารถนำเงินมาเป็นรายได้เพื่อใช้จ่ายได้ก่อนเวลาการเสียภาษีของประชาชน

- 2) วิธีการจัดเก็บภาษีโดยการประเมินตนเอง เป็นวิธีจัดเก็บที่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนในการเสียภาษีอากรให้กับรัฐ ตามกำหนดเวลาที่ได้กำหนดไว้ แต่ละชนิดภาษี
- 3) วิธีการจัดเก็บภาษีโดยการประเมินของเจ้าพนักงาน เป็นวิธีการจัดเก็บโดยอาศัยเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้กำหนดให้ประชาชนเสียภาษีให้กับรัฐตามอำนาจหน้าที่ และตามกฎหมายที่กำหนดไว้
- 4) วิธีการจัดเก็บภาษีโดยการตรวจสอบ เป็นวิธีการป้องกันและป้องปรามการกระทำความผิดทางภาษีอากร โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องในการเสียภาษีของประชาชนและประเมินเรียกเก็บภาษี

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีของไทย

สำหรับระบบโครงสร้างภาษีอากรของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงมาแล้วหลายครั้งเนื่องจากมีหลาย ๆ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบภาษีให้มีความเหมาะสมกับประเทศในขณะนั้น ได้แก่

4.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศจากเดิมขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่จากภาคการเกษตรมีรายได้ต่ำ ไม่อยู่ในระบบภาษีอากร ขณะที่ภาคธุรกิจไม่มีระบบบัญชีที่ทันสมัย การเสียภาษีส่วนใหญ่จึงเสียเป็นภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังนั้นในระยะแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจรายได้จากภาษีทางตรงจึงต่ำ เมื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามลำดับ ภาคอุตสาหกรรม และการบริการขยายตัวขึ้น มีการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น รายได้เฉลี่ยของประชากร รวมทั้งจำนวนหน่วยธุรกิจ และรายได้จากธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ฐานภาษีเงินได้ขยายตัวมากขึ้น รายได้จากภาษีทางตรงจึงเพิ่มมากขึ้นด้วยตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

4.2 นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจ จากการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลมีอิทธิพลต่อโครงสร้างภาษีอากร เช่น ในช่วงแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลได้ใช้นโยบายการผลิตเพื่อการทดแทนการนำเข้า มีการคุ้มครองปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศโดยการเก็บอากรขาเข้าในอัตราสูงเพื่อกีดกันทางการค้า ทำให้รายได้จากอากรขาเข้าในช่วงแรกจึงค่อนข้างสูง ต่อมา มีการสนับสนุนการผลิตเพื่อการส่งออกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้สินค้าที่ต้องส่งออก มีภาระต้นทุนต่ำสุด จึงมีการลดอากรการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อการผลิตสินค้า และยกเว้นการเก็บอากรสินค้าขาออก ทำให้รายได้จากอากรขาออกจึงลดลง ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้เปิดเสรีทางการค้า และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การการค้าโลก และอยู่ใต้ข้อผูกพัน ตาม

กรอบเขตการค้าอาเซียน ทำให้ประเทศต้องมีการปรับลดอากรขาเข้าตามกรอบที่ตกลงไว้ ส่งผลให้รายได้จากการจัดเก็บอากรขาออก มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

4.3 การปฏิรูปภาษีและ การปรับปรุงการบริหารจัดเก็บภาษี โดยมีการปรับปรุงภาษีเงินได้ให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น มีอัตราภาษีที่เหมาะสม มีฐานภาษีที่กว้างทำให้รายได้ภาษีเพิ่มขึ้น การปฏิรูปภาษีการขายที่สำคัญ คือ การที่รัฐบาลนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาทดแทน ภาษีการค้า ในปี พ.ศ. 2535 เป็นการลดปัญหาในการบริหาร และจัดซื้อจัดขายของภาษีการค้า ทำให้การจัดเก็บภาษีการขายทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น การเพิ่มประเภทภาษี และเพิ่มรายการสินค้า ทำให้รายได้จากการเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เช่น เพิ่มประเภทภาษีเงินได้ปิโตรเลียม มีผลให้เก็บภาษีทางตรงเพิ่มขึ้น

4.4 วัฏจักรเศรษฐกิจและวิกฤติเศรษฐกิจ ในช่วงที่เศรษฐกิจอยู่ในภาวะตกต่ำมักพบว่า รายได้ภาษีที่จัดเก็บมีแนวโน้มต่ำกว่าประมาณการที่ตั้งไว้ และจัดเก็บรายได้ต่ำกว่าช่วงเวลามาก โดยเฉพาะภาษีเงินได้นิติบุคคล และอากรขาเข้าลดลงมากในช่วงวิกฤติ เนื่องจากผู้ประกอบการเกิดภาวะขาดทุน ในส่วนของอากรขาเข้าพบว่า การนำเข้าเกือบทุกประเภทลดลง โดยเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งส่วนมากเสียอากรขาเข้าในอัตราที่สูง

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างภาษีอากรที่เหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนาในประเทศหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องเหมาะสมกับประเทศอื่นๆ ก็ได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสภาพความเป็นอยู่ทางสังคม การเมือง ซึ่งแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันไป และโครงสร้างของภาษีที่เหมาะสมในขณะปัจจุบัน ก็ไม่อาจบอกได้ว่าจะเหมาะสมกับเศรษฐกิจในอนาคตที่เปลี่ยนไปหรือไม่ ดังนั้น จำเป็นต้องมีการประเมินประสิทธิภาพของโครงสร้างภาษีที่เหมาะสมเป็นระยะๆ เพื่อจะได้พัฒนาโครงสร้างของภาษีให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ปรากฏว่ามีการศึกษาวิจัยอยู่หลายเรื่อง โดยผลการศึกษามีสาระสำคัญที่จะนำเสนอพอสังเขป ดังต่อไปนี้

5.1 ชมเพลิน จันท์เรืองเพ็ญ และรัตนา สายคณิต (2524) ศึกษาโครงสร้างทางภาษีของไทย และผลที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและ โครงสร้างภาษีที่เป็นอยู่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเศรษฐกิจหรือไม่ ตลอดจนต้องการทราบความพยายามทางด้านภาษีโดยการหาค่าความยืดหยุ่นและค่าความไหวตัวของภาษีจากสมการความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีอากร กับผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP) ระหว่างปีประมาณ 2504-2522

ผลการศึกษาพบว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างภาษีทางอ้อมจากภาษีที่เก็บจากภาคการค้าระหว่างประเทศไปยังภาษีที่เก็บจากการค้าภายในประเทศมากขึ้น สัดส่วนของภาษีเงินได้เพิ่มสูงขึ้น โครงสร้างภาษีมียมีส่วนช่วยให้มีการความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ทำให้การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ในด้านความสามารถของระบบภาษีอากรโดยภาพรวม การทำรายได้ให้แก่รัฐและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่ดีนัก เห็นได้จากค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรรวมและค่าความไหวตัวของภาษีสรรพสามิตมากกว่าหนึ่งเพียงเล็กน้อย ในขณะที่ภาษีทางตรงมีค่าความยืดหยุ่นและค่าความไหวตัวมากกว่าหนึ่งพอสมควร แต่เนื่องจากภาษีทางตรงคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยในจำนวนรายได้ทั้งหมด บทบาทของภาษีทางตรงในด้านการทำรายได้และในด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจึงอยู่ในขอบเขตจำกัด นอกจากนี้ การที่ค่าความไหวตัวของภาษีและค่าความยืดหยุ่นของภาษีไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ามาตรการทางภาษีโดยตรงของรัฐบาลที่ใช้ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษานั้น มิได้ช่วยให้รัฐบาลมีรายได้จากภาษีอากรเพิ่มขึ้นตามที่ต้องการ

5.2 ยุทธพล สิงห์อำไพ (2527) ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ของรัฐบาล ลักษณะปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง โดยใช้ข้อมูลระหว่างปีงบประมาณ 2517-2526 โดยการประมาณค่าหาอัตราการตอบสนองของรายได้ของรัฐบาลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตรวม โดยหาค่าความยืดหยุ่นและค่าความไหวตัวของภาษีทุกประเภท ใช้สมการ Double Logarithmic Function และทำการขจัดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของมาตรการทางภาษีอากรด้วยวิธี Proportional Adjustment Method เป็นการประมาณค่าโดยการหาค่าความยืดหยุ่นของรายได้ภาษีอากรต่อฐานภาษีและความยืดหยุ่นของฐานภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น

ผลการศึกษาพบว่า ภาษีเงินได้มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.41 และภาษีทางอ้อมมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.85 และรายได้ภาษีสรรพสามิตมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.97 ในขณะที่ความไหวตัวของภาษีสรรพสามิตมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.06 อธิบายได้ว่า รายได้ภาษีอากรขยายตัวในอัตราสูงกว่า การขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการดำเนินการทางมาตรการภาษี โครงสร้างรายได้ภาษีอากรไม่สามารถรักษาความเจริญเติบโตในระดับดังกล่าวได้ กรณีที่ค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรทั้งหมดมีค่าต่ำ แสดงว่าโครงสร้างรายได้ภาษีอากรมีข้อบกพร่อง การเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีระหว่างปีงบประมาณ 2517-2526 เป็นการทำลายความสามารถในการหารายได้ของภาษีเหล่านั้น

5.3 วาสนา โรจนกิจ (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาษีอากรและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อการศึกษาระบบภาษีอากรของประเทศไทย และความสัมพันธ์

ระหว่างภาษีอากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปีระหว่างปี พ.ศ. 2504 – 2525

ผลจากการศึกษา พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ต่อรายได้ภาษีอากรทั้งหมดและภาษีทางตรงมีค่าเท่ากับ 0.96 และ 0.74 ในส่วนของภาษีทางอ้อมมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.01 แสดงว่ารายรับจากภาษีทางอ้อมสามารถเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 มีผลทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.74 แสดงว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงนั้นต้องอาศัยรายได้จากภาษีทางอ้อมเป็นหลัก สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้กับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ พบว่ารายได้จากภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ โดยมีค่าความยืดหยุ่นของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้รวมเท่ากับ 1.22, 1.54 และ 1.03 ตามลำดับ ในส่วนของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลกับรายได้ภาษีอากร พบว่ารายได้จากภาษีทางอ้อม รายได้จากภาษีทางตรงและรายได้ภาษีอากรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.04, 0.74 และ 0.98 ตามลำดับ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ภาษีอากรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันและภาษีทางอ้อมมีบทบาทหลักในการหารายได้ของภาครัฐบาล แสดงว่าประเทศไทยมีโครงสร้างทางภาษีที่อยู่ในช่วงที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา

5.4 อรพิน เรืองฉาย (2537) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่าง ภาษีศุลกากร และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของประเทศไทยจากภาษีศุลกากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและศึกษาโครงสร้างภาษีอากรของประเทศไทยเพื่อวิเคราะห์ว่าขึ้นอยู่กับภาษีทางอ้อมมาเป็นภาษีทางตรง โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2513-2535

ผลการศึกษา พบว่า ภาษีศุลกากรมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ -0.292 กล่าวคือ เมื่อประเทศมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลจากภาษีศุลกากรทั้งอากรขาเข้าและอากรขาออกลดลง ในด้านความสัมพันธ์กับการค้าระหว่างประเทศ พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.456 โดยเมื่อมีการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศจะมีผลทำให้รายได้จากภาษีศุลกากรเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเพิ่มขนาดของการค้าระหว่างประเทศ โดยที่อากรขาเข้าจะขึ้นอยู่กับมูลค่าการนำเข้าสินค้าแต่อากรขาออกจะขึ้นอยู่กับมูลค่าการส่งออกสินค้าขั้นปฐมเป็นสำคัญ โดยไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าการส่งออกและจากผลการศึกษาจะเห็นว่านโยบายการคลังด้านรายได้

จากภาษีของรัฐบาลไม่ขึ้นอยู่กับภาษีศุลกากรซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมอีกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ

5.5 พะยอม ทองสุริยาพงศ์ (2538) ได้ศึกษาโครงสร้างภาษีอากรแต่ละประเภท และโครงสร้างของระบบภาษีอากรของประเทศไทย เพราะเน้นตอบข้อสมมุติฐานว่า ภาษีแต่ละประเภท มีบทบาทในการหารายได้ และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และสร้างแบบจำลองรายได้ภาษีอากรของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่น และความไหวตัวของภาษีในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2519-2535

ผลการศึกษา พบว่า ความยืดหยุ่นของภาษีอากรรวมมีค่าเท่ากับ 1.1894 แสดงว่าระบบภาษีอากรทำหน้าที่ในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพโดยอัตโนมัติได้พอสมควรและความไหวตัวของภาษีอากรรวมมีค่าเท่ากับ 1.1715 แสดงว่าการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาลมีผลทำให้บทบาทในการหารายได้ภาษีอากรลดลงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากดอกเบี้ยรับเงินได้อื่น ๆ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีสรรพสามิต สุรา เบียร์ เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ และอากรนำเข้าสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมัน สามารถหารายได้ภาษีอากรโดยอัตโนมัติได้ดีเนื่องจากมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่าหนึ่ง หากรัฐบาลใช้มาตรการทางภาษีกับภาษีประเภทเหล่านี้ จะเป็นการทำลายความสามารถในการหารายได้สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้อื่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า ภาษียาสูบ และอากรนำเข้าสินค้าน้ำมัน การใช้มาตรการทางภาษีจะทำให้ประสิทธิภาพในการหารายได้ภาษีของรัฐลดลง เนื่องจากค่าความไหวตัวมีค่าน้อยกว่าค่าความยืดหยุ่น

5.6 วิมลรัตน์ ใจขาน (2543) ได้ทำการศึกษาแบบจำลองวัฏจักรธุรกิจและการปรับตัวเชิงพลวัตในระบบเศรษฐกิจไทยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดวัฏจักรของประเทศไทยและการปรับตัวเชิงพลวัตเข้าสู่ดุลยภาพของวัฏจักรธุรกิจหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทางเศรษฐกิจรวมถึงการสร้างแบบจำลองวัฏจักรธุรกิจ เป็นการศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดวัฏจักรธุรกิจและแบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) โดยแบ่งขั้นตอนการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) สร้างแบบจำลอง (2) ศึกษาสาเหตุของการเกิดวัฏจักรธุรกิจด้วยวิธีวิเคราะห์แยกส่วนความแปรปรวน (variance decomposition) และ (3) ศึกษาการปรับตัวเชิงพลวัตของตัวแปรเข้าสู่ดุลยภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์ปฏิกิริยาตอบสนองต่อความแปรปรวน (impulse response functions) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2542 รวมจำนวน 240 เดือน

ผลการศึกษาด้วยวิธีวิเคราะห์แยกส่วนความแปรปรวน พบว่า ในระยะสั้นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความแปรปรวนของวัฏจักรธุรกิจไทย คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของวัฏจักรธุรกิจ ดุลการค้า และปริมาณเงิน ซึ่งมีสัดส่วนการร่วมอธิบายความผันผวนของวัฏจักร

ธุรกิจรวมร้อยละ 90 ในระยะยาวเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของวัฏจักรธุรกิจ อัตราดอกเบี้ย ปริมาณเงิน อัตราเงินเฟ้อ และดุลการค้า ตามลำดับ ซึ่งมีสัดส่วนร่วมอธิบายความแปรปรวนของวัฏจักรธุรกิจร้อยละ 86 อย่างไรก็ตาม การปรับตัวในระยะยาว พบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของวัฏจักรและดุลการค้าจะส่งผลกระทบต่อขนาดที่ลดลง การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของอัตราดอกเบี้ย ปริมาณเงิน อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยน ดุลงบประมาณ การลงทุน จะส่งผลกระทบต่อขนาดมากขึ้น เมื่อพิจารณาผลการศึกษา การวิเคราะห์ปฏิกิริยาตอบสนองต่อความแปรปรวน (impulse response function) จะแสดงขนาดและทิศทาง การปรับตัวของวัฏจักรธุรกิจ ณ ระยะเวลาต่าง ๆ หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (shock) พบว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของวัฏจักรธุรกิจ ปริมาณเงิน การลงทุน และดุลงบประมาณ จะส่งผลกระทบต่อวัฏจักรธุรกิจ ส่วนการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของอัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และดุลการค้า จะส่งผลกระทบต่อวัฏจักรธุรกิจ ฉะนั้น จึงสรุปว่า สาเหตุของวัฏจักรธุรกิจของไทยในช่วงปี 2523-2542 เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของวัฏจักรธุรกิจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปริมาณเงิน ดุลการค้า อัตราดอกเบี้ย และระดับราคา ตามลำดับ

5.7 เพ็ญศรี กำเนิดสินธุ์ (2545) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อรายได้จากภาษีเงินได้ของประเทศไทย เพราะมุ่งพิจารณาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีเงินได้และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้ รวมถึงการศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ เป็นการศึกษาเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับภาษีเงินได้นิติบุคคลเท่านั้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ใช้ข้อมูลช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2520-2544

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลกระทบต่อรายได้ภาษีเงินได้ประเภทต่างๆ มี ดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดรายได้ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากรของปีที่ผ่านมาหนึ่งปี สัดส่วนผลตอบแทนการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของปีที่ผ่านมาหนึ่งปี และสัดส่วนรายได้ภาคสถาบันการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของปีที่ผ่านมาหนึ่งปี โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคลปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดรายได้ของภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้แก่ สัดส่วนรายได้ภาคอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของปีที่ผ่านมาหนึ่งปี อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของปีที่ผ่านมาหนึ่งปีและตัวแปรหุ่นซึ่งแทนภาวะวิกฤต

น้ำมันหรือภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยตัวแปรหนึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสัดส่วนรายได้ ส่วนตัวแปรอื่นๆ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

3. ภาษีเงินได้รวม ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดรายได้ของภาษีเงินได้รวม ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากรของปีที่ผ่านมาหนึ่งปี สัดส่วนผลตอบแทนการจ้างงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของปีที่ผ่านมาหนึ่งปี สัดส่วนรายได้ภาคอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของปีที่ผ่านมาหนึ่งปี สัดส่วนรายได้ภาคสถาบันการเงินและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของปีที่ผ่านมา อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของปีที่ผ่านมา และตัวแปรหนึ่งซึ่งแทนภาวะวิกฤตน้ำมันหรือภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยตัวแปรหนึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสัดส่วนรายได้ภาษี ส่วนตัวแปรอื่นๆ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ในส่วนของการศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ โดยเปรียบเทียบระหว่างสัดส่วนรายได้ภาษีที่จัดเก็บได้จริงกับสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้ที่ควรที่จะจัดเก็บ พบว่า โดยเฉลี่ยตลอดช่วงปี พ.ศ. 2520-2544 ความพยายามในการจัดเก็บภาษีของชนิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้รวมเท่ากับ 1.008, 0.930 และ 0.996 ตามลำดับ

หากพิจารณาในด้านความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้ พบว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ แสดงว่ารายได้จากการจัดเก็บเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวมของประเทศไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2520-2544 อยู่ในระดับที่ต่ำเช่นกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีรัฐบาลควรเพิ่มความพยายามในการจัดเก็บภาษีให้สูงขึ้น

5.8 ไชโยช รอดสวัสดิ์ (2546) ได้ศึกษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการผันแปรของฐานภาษีเงินได้ในช่วงวัฏจักรธุรกิจของประเทศไทย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับการผันแปรของฐานภาษีเงินได้ในช่วงวัฏจักรธุรกิจของประเทศไทย เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจวัดจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (real gross domestic product) และมูลค่าของฐานภาษีเงินได้วัดจากค่าตอบแทนแรงงาน ดอกเบี้ยรับ และกำไรสุทธิของนิติบุคคล

ผลของการศึกษาพบว่า ฐานภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเมื่อประเทศมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมีผลทำให้ฐานภาษีเงินได้ทั้งค่าตอบแทนแรงงาน และกำไรสุทธิของนิติบุคคลเพิ่มขึ้นด้วย สำหรับความสัมพันธ์ของดอกเบี้ยรับกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ไม่นับสำคัญในการอธิบาย ส่วนกรณีของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีเงินได้กับฐานภาษีเงินได้ พบว่า มีความสัมพันธ์ใน

ทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อค่าตอบแทนแรงงานและกำไรสุทธิของนิติบุคคลมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น มีผลทำให้รายได้ภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วยสำหรับดอกเบี้ยรับและตัวแปรหุ่นไม่มีนัยสำคัญในการอธิบาย

5.9 รัตนาวรรณ ดวงแก้ว (2545) วิจัยบทบาทของภาษีสรรพากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้ของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2493-2544 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีอากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศแต่ละสาขา

ผลการวิจัย พบว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในแต่ละสาขาการผลิตเพิ่มขึ้น จะส่งผลทำให้การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ สาขาการค้าส่งและการค้าปลีกจะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีการค้า และภาษีมูลค่าเพิ่ม สาขาอุตสาหกรรมจะมีผลต่อภาษีอากร และภาษีการค้า สาขาการก่อสร้างจะมีผลต่อภาษีสรรพากร และภาษีการค้า สาขาการเงินการธนาคารจะมีผลต่อภาษีอากรและภาษีธุรกิจเฉพาะ สาขาการเกษตรจะมีผลต่อภาษีธุรกิจเฉพาะ สาขาการบริการจะมีผลต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล สาขาเหมืองแร่และย่อยหินจะมีผลต่อภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับสาขาที่อยู่อาศัยจะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกันแต่กลับทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง แต่โดยรวมแล้วแสดงว่าสาขาการผลิตสำคัญๆ เช่น สาขาที่อยู่อาศัย สาขาการบริการ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการเกษตร มีความสำคัญต่อภาษีสรรพากร ดังเห็นได้จากค่าความยืดหยุ่นรายได้ภาษีต่อสาขาการผลิตมีค่ามากกว่า 1 เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อสาขาที่อยู่อาศัย ภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสาขาการบริการ ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อสาขาการค้าส่งและค้าปลีก และภาษีธุรกิจเฉพาะต่อสาขาการเกษตร ซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นระหว่าง 1.073 , 2.006 , 2.131 และ 1.420 ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

งานนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับการจัดเก็บภาษีเงินได้ของรัฐบาลไทย โดยพิจารณาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ ต่อการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ต่อภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) แบบอนุกรมเวลา (Time series) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกิดจากการจัดเก็บภาษีอากรของ 3 หน่วยงานหลักที่สังกัดกระทรวงการคลัง ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จากภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างปี พ.ศ. 2536-2550 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศไทย จากหน่วยงานราชการที่ได้รวบรวมไว้ ได้แก่ กระทรวงการคลัง กรมสรรพากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมบัญชีกลาง ธนาคารแห่งประเทศไทย ตลอดจนข้อมูลทางสถิติและเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวกับรายได้ของรัฐบาล รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 เป็นเวลา 15 ปี โดยใช้ตารางสถิติ และเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ทำการเปรียบเทียบตามสัดส่วนเพื่อหาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวกับรายได้จากการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ของภาคการผลิตสาขาการผลิตต่าง ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2536 - 2550 รวมเป็นเวลา 15 ปี นำมาวิเคราะห์ โดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) ในรูปฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ และใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อาศัยแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) แบบอนุกรมเวลา ในระหว่างปี พ.ศ. 2536-2550 เป็นเวลา 15 ปี จากของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร สำนักงานงบประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วารสารทางวิชาการและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบสัดส่วนของรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาล รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล รายได้จากการจัดเก็บภาษีทางอ้อม มีสัดส่วนต่อรายได้รวมของรัฐบาล ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ โดยวิเคราะห์ค่าอัตราร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่าง ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุคูณ วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา ระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2550 และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

4.2.1 การบันทึกข้อมูล นำผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิต สาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการอื่นๆ ข้อมูลของการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลที่

จัดเก็บโดยหน่วยงานจัดเก็บ 3 หน่วยงานหลักได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

4.2.2 เลือกแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ในการหาความสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตต่างๆ ที่มีต่อรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น ได้นำเอาตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลกระทบกับการจัดเก็บภาษีอากรมาวิเคราะห์เพื่อหาสมการที่เหมาะสม เลือกเข้าสมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสามารถนำตัวแปรต่างๆ มาเขียนให้อยู่ในรูปฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ ได้ดังนี้

$$\text{กรณีที่ 1} \quad \text{TAX}_i = f(\text{GDP}_i)$$

โดยที่ รายได้จากภาษีอากร (TAX) ของรัฐบาล จะขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP_i)

$$\text{กรณีที่ 2} \quad \text{PIT}_i = f(\text{GDP}_i)$$

โดยที่ รายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (PIT_i) ของรัฐบาลจะขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP_i) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในสาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม

$$\text{กรณีที่ 3} \quad \text{CIT}_i = f(\text{GDP}_i)$$

โดยที่ รายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคล (CIT_i) ของรัฐบาล จะขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP_i) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในสาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษานำแบบจำลองทางเศรษฐมิติเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ โดยใช้แบบจำลองสมการในรูป Linear และสมการในรูป Double log-linear ในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองในการนำมาใช้ในการศึกษา ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 แบบจำลองของสมการ แบบ Linear

$$\text{TAX} = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_n X_n + \dots \dots \dots (1)$$

แบบจำลองที่ 2 แบบจำลองของสมการ แบบ Double log - linear

$$\ln(\text{TAX}) = \beta_0 + \beta_1 \ln X_1 + \beta_2 \ln X_2 + \beta_3 \ln X_3 + \beta_n \ln X_n + \dots \dots \dots (2)$$

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีอากร (Itt) ของรัฐบาล และรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Ipit) ของรัฐบาล รายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคล (Icit) แต่ละชนิดภาษีว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตต่างๆ กับภาคการผลิตสาขาการเกษตร ภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ได้ทำการวิเคราะห์ใน 3 กรณี คือ

1) ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ คือสาขาการเกษตร อุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลอย่างไร

2) ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ ภาคการผลิตสาขา การเกษตร ภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับรายได้ชนิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อย่างไร

3) ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ ภาคการผลิตสาขา การเกษตร การผลิตสาขาอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับรายได้ชนิดภาษีเงินได้นิติบุคคลอย่างไร

จากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถนำมาเขียนให้อยู่ในรูปฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ได้ ดังนี้

แบบจำลองที่ 1

$$\ln(\text{TAX}) = a_0 + a_1 \ln(\text{GDP}) \dots\dots\dots (1.1)$$

$$\ln(\text{PIT}) = b_0 + b_1 \ln(\text{GDP}) \dots\dots\dots (1.2)$$

$$\ln(\text{CIT}) = c_0 + c_1 \ln(\text{GDP}) \dots\dots\dots (1.3)$$

แบบจำลองที่ 2

$$\ln(\text{TAX}) = a_0 + a_1 \ln(\text{AGR}) \dots\dots\dots (2.1)$$

$$\ln(\text{PIT}) = b_0 + b_1 \ln(\text{AGR}) \dots\dots\dots (2.2)$$

$$\ln(\text{CIT}) = c_0 + c_1 \ln(\text{AGR}) \dots\dots\dots (2.3)$$

แบบจำลองที่ 3

$$\ln(\text{TAX}) = a_0 + a_1 \ln(\text{MAN}) \dots\dots\dots (2.1)$$

$$\ln(\text{PIT}) = b_0 + b_1 \ln(\text{MAN}) \dots\dots\dots (2.2)$$

$$\ln(\text{CIT}) = c_0 + c_1 \ln(\text{MAN}) \dots\dots\dots (2.3)$$

โดยกำหนดให้

TAX = รายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล

PIT = รายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

CIT = รายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคล

GDP = ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศ

AGR = ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศสาขาการเกษตร

MAN = ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศสาขาอุตสาหกรรม

4.2.3 การกำหนดตัวแปรตาม

ตัวแปรตามในงานวิจัยนี้มี 3 ตัว สำหรับ 3 แบบจำลอง ได้แก่

- 1) รายได้จากการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล (TAX)
- 2) รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (PIT)
- 3) รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล (CIT)

4.2.4 การกำหนดตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระในงานวิจัยนี้ สำหรับ 3 แบบจำลอง ได้แก่

- 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภาคการผลิตต่าง ๆ (GDP)
- 2) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภาคการผลิตสาขาการเกษตร (AGR)
- 3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม (MAN)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำตัวแปรต่างๆ เข้าสมการ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการทดสอบ จากค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

1. เครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ซึ่งควรจะเป็นไปตามทฤษฎีหรือสอดคล้องกับทฤษฎี
2. ค่า R^{-2} ซึ่งเป็นค่าที่ใช้ในการอธิบายว่าสมการที่สร้างขึ้นมานั้น มีความเหมาะสม กับข้อมูลหรือไม่เพียงใด โดยค่า R^{-2} จะแสดงขนาดของความสามารถของตัวแปรอิสระในการกำหนดตัวแปรตาม คำนี้นคอมพิวเตอร์จะคำนวณให้เป็นค่าร้อยละ และผลที่ได้ถ้ามีค่าเข้าใกล้ร้อยละ 100 มากเท่าใด แสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายค่าของตัวแปรตามได้มากเท่านั้น
3. ค่า F - Statistics เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กันของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามในสมการ เมื่อค่า F - test จากการคำนวณมากกว่าค่า F ที่เปิดได้จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) แสดงว่าตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว สามารถนำมาอธิบายค่าตัวแปรตามได้
4. ส่วนการจะชี้ชัดว่า ตัวแปรอิสระตัวใดที่อธิบายตัวแปรตามนั้น สามารถจะพิจารณาได้จากทดสอบทีละตัวแปรอิสระ โดยใช้ค่าสถิติอีกค่าหนึ่ง นั่นคือ t - test ซึ่งถ้าด้วยกฎหัวแม่มือ (Rule of Thumb) นิยมใช้ค่า t-test ที่มากกว่า 2 หรือ น้อยกว่า -2 ก็จะสามารถจะสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระนั้น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะ ค่าสถิติ t คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป จะคำนวณออกมาให้ จากสูตร ต่อไปนี้

$$t_i = \frac{\hat{\beta}_i - \beta_i}{S_{\hat{\beta}_i}} \quad ; i = 1, 2, 3, \dots, k$$

โดยที่ β เป็นค่าสัมประสิทธิ์การวิเคราะห์การถดถอย (regression coefficient) ตัวแปรอิสระตัวที่ i
 β เป็นค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นตัวพารามิเตอร์ตัวที่ i ของประชากรในสมการการถดถอยเชิงพหุของประชากร (Population multiple regression model)

S_{β} เป็นค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error; SE) ของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุ

5. วิธีการทดสอบ เดอร์บิน-วัตสัน (Durbin – Watson test : D-W) เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความเป็นอิสระของค่าคลาดเคลื่อน (Residual term หรือ Disturbance term, e) เพื่อตรวจสอบว่าตัวคลาดเคลื่อนระหว่างช่วงเวลา 1, 2 หรือ $t-1$ กับ $t-2$ เป็นอิสระกันหรือไม่ โดยพิจารณาค่าสถิติที่คอมพิวเตอร์คำนวณให้ เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตที่เป็นค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดที่เกิดจากตารางค่าสถิติ เดอร์บิน-วัตสัน ณ ระดับนัยสำคัญที่กำหนด (โดยปกติ นิยมใช้ 0.05) ส่วนจำนวนตัวอย่าง (n) จะเป็นไปตามขนาดตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ นำผลที่ได้มาสรุปผล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 นี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลได้เกิดจาก 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์โดยวิธีสถิติพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ดังนี้

1. **วิธีสถิติพรรณนา** ได้ทำการวิเคราะห์ค่าที่เป็นร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลประเภทที่เป็นกลุ่ม คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) หรือ ค่าต่ำสุด (Minimum) ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปี 2536-2550

1.1 ศึกษาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศกับรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล ได้ศึกษาใน 2 กรณี ดังนี้

1.1.1 ศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดเก็บภาษีอากร จากหน่วยงานที่ได้จัดเก็บ 3 หน่วยงาน สังกัดกระทรวงการคลัง ได้แก่ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กับรายได้รวมของรัฐบาล และเปรียบเทียบรายได้รวมของรัฐบาลกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยนำข้อมูลในช่วงปี 2536-2550 นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4.1 การจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรมีส่วนเฉลี่ยต่อรายได้รวมของรัฐบาล เท่ากับร้อยละ 58.07 ร้อยละ 19.80 และร้อยละ 10.77 ตามลำดับ โดยหน่วยงานที่จัดเก็บภาษีให้รัฐบาลมากที่สุด ได้แก่ กรมสรรพากร และสัดส่วนของรายได้ทั้งหมดของรัฐบาล ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 18.83

1.1.2 ศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรมีส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยนำข้อมูลในช่วงปี 2536-2550 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4.2 การจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรมีส่วน โดยเฉลี่ยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เท่ากับร้อยละ 10.95 ร้อยละ 3.72 และร้อยละ 2.03 ตามลำดับ โดยหน่วยงานที่จัดเก็บภาษีได้สูงสุด ได้แก่ กรมสรรพากร และสัดส่วนของรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรทั้งหมด ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 16.70

1.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้ศึกษาใน 3 กรณี

1.2.1 ศึกษาเปรียบเทียบสัดส่วนของผลการจัดเก็บภาษีทางตรง 3 ชนิด ภาษี คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยนำข้อมูลในช่วงปี 2536-2550 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4.3 การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม มีสัดส่วนเฉลี่ยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เท่ากับ ร้อยละ 2.13 ร้อยละ 3.53 และร้อยละ 0.31 ตามลำดับ และสัดส่วนของภาษีทางตรง ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 5.97

1.2.2 ศึกษาเปรียบเทียบสัดส่วนของผลการจัดเก็บ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ต่อรายได้รัฐบาล ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยนำข้อมูลในช่วงปี 2536-2550 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4.4 การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล มีสัดส่วนเฉลี่ยต่อรายได้รัฐบาล เท่ากับร้อยละ 5.56 และมีสัดส่วนเฉลี่ยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เท่ากับร้อยละ 29.93

1.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศกับ ภาษีทางอ้อม โดยเปรียบเทียบสัดส่วน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยนำข้อมูลในช่วงปี 2536-2550 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4.5 การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร มีสัดส่วนเฉลี่ยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม เท่ากับร้อยละ 4.41 ร้อยละ 3.72 และร้อยละ 2.03 ตามลำดับ และสัดส่วนของการจัดเก็บภาษีทางอ้อมมีสัดส่วนเฉลี่ยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภาคการผลิตสาขาต่างๆ เท่ากับ ร้อยละ 10.16

ตารางที่ 4.1 สัดส่วนรายได้จากภาษีอากรต่อรายได้รัฐบาล และ GDP ปี พ.ศ. 2536 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ภาษี สรรพากร (A)	ภาษี สรรพสามิต (B)	ภาษี ศุลกากร (C)	รายได้ รัฐบาล (D)	GDP (E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
						(A)/(D)	(B)/(D)	(C)/(D)	(D)/(E)
2536	300,805.30	125,788.70	105,909.80	608,106.40	3,165,222.00	49.47	20.69	17.42	19.21
2537	366,957.00	138,669.80	116,872.00	707,545.80	3,629,341.00	51.86	19.60	16.52	19.50
2538	444,512.20	155,309.70	128,547.60	815,144.50	4,186,212.00	54.53	19.05	15.77	19.47
2539	508,832.41	167,159.39	129,542.92	895,291.19	4,611,041.00	56.83	18.67	14.47	19.42
2540	518,619.88	180,166.80	104,159.80	909,048.26	4,732,610.00	57.05	19.82	11.46	19.21

ตารางที่ 4.1 สัดส่วนรายได้จากภาษีอากรต่อรายได้รัฐบาล และ GDP ปี พ.ศ. 2536 – 2550 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ภาษี สรรพากร (A)	ภาษี สรรพสามิต (B)	ภาษี ศุลกากร (C)	รายได้ รัฐบาล (D)	GDP (E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
						(A)/(D)	(B)/(D)	(C)/(D)	(D)/(E)
2541	498,966.20	155,563.20	69,338.20	815,680.70	4,626,447.00	61.17	19.07	8.50	17.63
2542	452,317.00	163,892.40	68,094.50	793,345.70	4,637,079.00	57.01	20.66	8.58	17.11
2543	461,321.67	168,242.40	87,194.50	817,015.17	4,922,731.00	56.46	20.59	10.67	16.60
2544	499,710.48	177,075.45	92,838.48	874,241.33	5,133,502.00	57.16	20.25	10.62	17.03
2545	544,280.80	208,152.98	98,628.56	959,437.40	5,450,643.00	56.73	21.70	10.28	17.60
2546	627,682.49	246,640.97	111,819.02	1,104,627.00	5,917,368.00	56.82	22.33	10.12	18.67
2547	772,236.41	275,773.31	106,122.41	1,289,879.59	6,489,847.00	59.87	21.38	8.23	19.88
2548	937,149.47	279,395.35	110,403.04	1,474,419.56	7,087,660.00	63.56	18.95	7.49	20.80
2549	1,057,200.08	274,095.47	96,232.40	1,581,523.79	7,816,476.00	66.85	17.33	6.08	20.23
2550	1,119,193.50	287,231.34	90,625.38	1,703,727.26	8,473,632.00	65.69	16.86	5.32	20.11
เฉลี่ย	607,318.99	200,210.48	101,088.57	1,023,268.91	5,391,987.40	58.07	19.80	10.77	18.83

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 4.2 สัดส่วนของรายได้จากภาษีอากรต่อ GDP ปี พ.ศ. 2536 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ภาษี สรรพากร (A)	ภาษี สรรพสามิต (B)	ภาษี ศุลกากร (C)	รวม (D)	GDP (E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
						(A)/(E)	(B)/(E)	(C)/(E)	(D)/(E)
2536	300,805.30	125,788.70	105,909.80	532,503.80	3,165,222.00	9.50	3.97	3.35	16.82
2537	366,957.00	138,669.80	116,872.00	622,498.80	3,629,341.00	10.11	3.82	3.22	17.15
2538	444,512.20	155,309.70	128,547.60	728,369.50	4,186,212.00	10.62	3.71	3.07	17.40
2539	508,832.41	167,159.39	129,542.92	805,534.72	4,611,041.00	11.04	3.63	2.81	17.47
2540	518,619.88	180,166.80	104,159.80	802,946.48	4,732,610.00	10.96	3.81	2.20	16.97
2541	498,966.20	155,563.20	69,338.20	723,867.60	4,626,447.00	10.79	3.36	1.50	15.65
2542	452,317.00	163,892.40	68,094.50	684,303.90	4,637,079.00	9.75	3.53	1.47	14.76
2543	461,321.67	168,242.40	87,194.50	716,758.57	4,922,731.00	9.37	3.42	1.77	14.56

ตารางที่ 4.2 สัดส่วนของรายได้จากภาษีอากรต่อ GDP ปี พ.ศ. 2536 – 2550 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ภาษี สรรพากร (A)	ภาษี สรรพสามิต (B)	ภาษี ศุลกากร (C)	รวม (D)	GDP (E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
						(A)/(E)	(B)/(E)	(C)/(E)	(D)/(E)
2544	499,710.48	177,075.45	92,838.48	769,624.41	5,133,502.00	9.73	3.45	1.81	14.99
2545	544,280.80	208,152.98	98,628.56	851,062.34	5,450,643.00	9.99	3.82	1.81	15.61
2546	627,682.49	246,640.97	111,819.02	986,142.48	5,917,368.00	10.61	4.17	1.89	16.67
2547	772,236.41	275,773.31	106,122.41	1,154,132.13	6,489,847.00	11.90	4.25	1.64	17.78
2548	937,149.47	279,395.35	110,403.04	1,326,947.86	7,087,660.00	13.22	3.94	1.56	18.72
2549	1,057,200.08	274,095.47	96,232.40	1,427,527.95	7,816,476.00	13.53	3.51	1.23	18.26
2550	1,119,193.50	287,231.34	90,625.38	1,497,050.23	8,473,632.00	13.21	3.39	1.07	17.67
เฉลี่ย	607,318.99	200,210.48	101,088.57	908,618.05	5,391,987.40	10.95	3.72	2.03	16.70

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 4.3 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางตรงประเภทต่างๆ กับ GDP ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีทางตรง				GDP (E)	ค่าสัดส่วน			
	ภาษีเงินได้ บุคคล ธรรมดา (A)	ภาษี เงินได้นิติ บุคคล (B)	ภาษีเงินได้ ปริโตรเลียม (C)	ภาษีทางตรง รวม (D)		ร้อยละ (A)/(E)	ร้อยละ (B)/(E)	ร้อยละ (C)/(E)	ร้อยละ (D)/(E)
2536	57,237	103,975	3,448	164,660.40	3,165,222.00	1.81	3.28	0.11	5.20
2537	67,651	133,268	3,603	204,522.00	3,629,341.00	1.86	3.67	0.10	5.64
2538	86,190	157,078	3,196	246,464.10	4,186,212.00	2.06	3.75	0.08	5.89
2539	109,396	172,235	3,430	285,061.62	4,611,041.00	2.37	3.74	0.07	6.18
2540	115,137	162,655	5,322	283,114.70	4,732,610.00	2.43	3.44	0.11	5.98
2541	122,945	99,480	5,316	227,741.30	4,626,447.00	2.66	2.15	0.11	4.92
2542	106,071	108,820	10,872	225,762.50	4,637,079.00	2.29	2.35	0.23	4.87
2543	91,790	145,554	10,739	248,083.37	4,922,731.00	1.86	2.96	0.22	5.04
2544	101,136	149,677	17,154	267,967.04	5,133,502.00	1.97	2.92	0.33	5.22
2545	108,371	170,415	19,128	297,913.50	5,450,643.00	1.99	3.13	0.35	5.47

ตารางที่ 4.3 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางตรงประเภทต่างๆ กับ GDP ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2550
(ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีทางตรง				GDP (E)	ค่าสัดส่วน			
	ภาษีเงินได้ บุคคล ธรรมดา (A)	ภาษี เงินได้นิติ บุคคล (B)	ภาษีเงินได้ ปริโตรเลียม (C)	ภาษีทางตรง รวม (D)		ร้อยละ (A)/(E)	ร้อยละ (B)/(E)	ร้อยละ (C)/(E)	ร้อยละ (D)/(E)
2546	117,309	208,859	21,773	347,940.51	5,917,368.00	1.98	3.53	0.37	5.88
2547	135,155	261,890	31,935	428,980.26	6,489,847.00	2.08	4.04	0.49	6.61
2548	147,352	329,516	41,178	518,045.68	7,087,660.00	2.08	4.65	0.58	7.31
2549	170,079	374,689	56,524	601,292.25	7,816,476.00	2.18	4.79	0.72	7.69
2550	192,795	384,619	65,735	643,148.78	8,473,632.00	2.28	4.54	0.78	7.59
เฉลี่ย	115,241	197,515	19,957	332,713	5,391,987	2.13	3.53	0.31	5.97

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 4.4 สัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ต่อ GDP
ปี พ.ศ. 2536-2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีเงินได้ และรายได้รวมของรัฐบาล				GDP (E)	ค่าสัดส่วน			
	ภาษีเงินได้ บุคคล ธรรมดา (A)	ภาษีเงินได้ นิติบุคคล (B)	ภาษีเงินได้ รวม (C)	รายได้ รัฐบาล (D)		ร้อยละ (A)/(E)	ร้อยละ (B)/(E)	ร้อยละ (C)/(E)	ร้อยละ (D)/(E)
2536	57,237	103,975	161,212	608,106.40	3,165,222.00	1.81	3.28	5.09	26.51
2537	67,651	133,268	200,919	707,545.80	3,629,341.00	1.86	3.67	5.54	28.40
2538	86,190	157,078	243,268	815,144.50	4,186,212.00	2.06	3.75	5.81	29.84
2539	109,396	172,235	281,632	895,291.19	4,611,041.00	2.37	3.74	6.11	31.46
2540	115,137	162,655	277,793	909,048.26	4,732,610.00	2.43	3.44	5.87	30.56
2541	122,945	99,480	222,425	815,680.70	4,626,447.00	2.66	2.15	4.81	27.27
2542	106,071	108,820	214,890	793,345.70	4,637,079.00	2.29	2.35	4.63	27.09
2543	91,790	145,554	237,344	817,015.17	4,922,731.00	1.86	2.96	4.82	29.05

ตารางที่ 4.4 สัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ต่อ GDP
ปี พ.ศ. 2536-2550 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีเงินได้ และรายได้รวมของรัฐบาล				GDP (E)	ค่าสัดส่วน			
	ภาษีเงินได้ บุคคล ธรรมดา (A)	ภาษีเงินได้ นิติบุคคล (B)	ภาษีเงินได้ รวม (C)	รายได้ รัฐบาล (D)		ร้อยละ (A)/(E)	ร้อยละ (B)/(E)	ร้อยละ (C)/(E)	ร้อยละ (D)/(E)
2544	101,136	149,677	250,813	874,241.33	5,133,502.00	1.97	2.92	4.89	28.69
2545	108,371	170,415	278,786	959,437.40	5,450,643.00	1.99	3.13	5.11	29.06
2546	117,309	208,859	326,168	1,104,627.00	5,917,368.00	1.98	3.53	5.51	29.53
2547	135,155	261,890	397,045	1,289,879.59	6,489,847.00	2.08	4.04	6.12	30.78
2548	147,352	329,516	476,868	1,474,419.56	7,087,660.00	2.08	4.65	6.73	32.34
2549	170,079	374,689	544,768	1,581,523.79	7,816,476.00	2.18	4.79	6.97	34.45
2550	192,795	384,619	577,414	1,703,727.26	8,473,632.00	2.28	4.54	6.81	33.89
เฉลี่ย	115,241	197,515	312,756	1,023,268.91	5,391,987.40	2.13	3.53	5.65	29.93

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 4.5 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางอ้อมต่อ GDP ปี พ.ศ. 2536-2550

หน่วย: ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีทางอ้อม				GDP (E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
	ภาษี มูลค่าเพิ่ม (A)	ภาษี สรรพสามิต (B)	ภาษี ศุลกากร (C)	รวม (D)		(A)/(E)	(B)/(E)	(C)/(E)	(D)/(E)
2536	112,582	125,788.70	105,909.80	344,280.40	3,165,222.00	3.56	3.97	3.35	10.88
2537	134,791	138,669.80	116,872.00	390,332.80	3,629,341.00	3.71	3.82	3.22	10.75
2538	163,122	155,309.70	128,547.60	446,978.80	4,186,212.00	3.90	3.71	3.07	10.68
2539	184,227	167,159.39	129,542.92	480,929.74	4,611,041.00	4.00	3.63	2.81	10.43
2540	195,813	180,166.80	104,159.80	480,139.70	4,732,610.00	4.14	3.81	2.20	10.15
2541	232,388	155,563.20	69,338.20	457,289.00	4,626,447.00	5.02	3.36	1.50	9.88
2542	201,976	163,892.40	68,094.50	433,962.70	4,637,079.00	4.36	3.53	1.47	9.36
2543	192,510	168,242.40	87,194.50	447,946.60	4,922,731.00	3.91	3.42	1.77	9.10

ตารางที่ 4.5 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางอ้อมต่อ GDP ปี พ.ศ. 2536-2550 (ต่อ)

หน่วย: ล้านบาท

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีทางอ้อม			รวม (D)	GDP (E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
	ภาษี มูลค่าเพิ่ม (A)	ภาษีสรรพสามิต (B)	ภาษีสู่ลกากร (C)			(A)/(E)	(B)/(E)	(C)/(E)	(D)/(E)
2544	215,158	177,075.45	92,838.48	485,071.73	5,133,502.00	4.19	3.45	1.81	9.45
2545	228,196	208,152.98	98,628.56	534,977.72	5,450,643.00	4.19	3.82	1.81	9.81
2546	261,306	246,640.97	111,819.02	619,766.36	5,917,368.00	4.42	4.17	1.89	10.47
2547	316,134	275,773.31	106,122.41	698,029.65	6,489,847.00	4.87	4.25	1.64	10.76
2548	385,718	279,395.35	110,403.04	775,515.96	7,087,660.00	5.44	3.94	1.56	10.94
2549	417,772	274,095.47	96,232.40	788,100.08	7,816,476.00	5.34	3.51	1.23	10.08
2550	434,272	287,231.34	90,625.38	812,129.21	8,473,632.00	5.12	3.39	1.07	9.58
เฉลี่ย	245,064	200,210	101,089	546,363	5,391,987	4.41	3.72	2.03	10.16

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2550 และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ กับรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (1.1)

$$\ln(\text{TAX}) = a_0 + a_1 \ln(\text{GDP}) \dots\dots\dots (1.1)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{TAX}) = -3.444 + 1.107 \ln(\text{GDP})$$

$$(-2.988)^* \quad (14.854)^*$$

$$R^2 = 0.944$$

$$R^{-2} = 0.940$$

$$F\text{-statistic} = 220.631$$

$$D-W = 0.316$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 1.1 ผลการประมาณค่าพบว่า รายได้จากการเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากภาคการผลิต สาขาการผลิตต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยมีค่า ความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.107 อธิบายได้ว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากภาคการผลิต สาขาการผลิตต่าง ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 รายได้จากการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล จะเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.107

จากสมการที่คำนวณ ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.944$ และ $R^{-2} = 0.940$ แสดงว่า สมการที่ประมาณค่าได้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 94 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 220.632$ และ $Sig.F = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าสมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัว (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.316 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเองจึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัว

2.2 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่างๆ ต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติช่วงปี พ.ศ.2536-2550 และใช้สมการที่ (1.2)

$$\ln(PIT) = b_0 + b_1 \ln(GDP) \dots\dots\dots (1.2)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(PIT) = -5.358 + 1.097 \ln(GDP)$$

$$(-3.211) * (10.169) *$$

$$R^2 = 0.889$$

$$R^{-2} = 0.880$$

$$F\text{-statistic} = 103.413$$

$$D-W = 0.681$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 1.2 ผลการประมาณค่าพบว่า รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาลเพิ่มขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.097 ซึ่งแสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาลเปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.097

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.889$ และ ค่า $R^{-2} = 0.880$ แสดงว่าสมการที่ประมาณค่าได้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 89 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 103.413$ และ $\text{Sig.F} = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าสมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และ เส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.681 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเองจึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัวเอง

2.3 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ ต่อ ภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (1.3)

$$\ln(\text{CIT}) = c_0 + c_1 \ln(\text{GDP}) \dots\dots\dots (1.3)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{CIT}) = 10.446 + 1.458 \ln(\text{GDP})$$

$$(-3.412)^* \quad (7.363)^*$$

$$R^2 = 0.807$$

$$R^{-2} = 0.792$$

$$F\text{-statistic} = 53.208$$

$$D-W = 0.587$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 1.3 ผลการประมาณค่า พบว่า รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ของรัฐบาลเพิ่มขึ้นเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.458 ซึ่งแสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

จากภาคการผลิต สาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาล เปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.458

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.807$ และค่า $R^{-2} = 0.792$ แสดงว่าสมการที่ประมาณค่าได้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 80 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 54.208$ และ $\text{Sig.F} = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าสมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.586 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเองจึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัวเอง

2.4 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาการเกษตร ต่อรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (2.1)

$$\ln(\text{TAX}) = a_0 + a_1 \ln(\text{AGR}) \dots\dots\dots (2.1)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{TAX}) = 1.919 + 0.895 \ln(\text{AGR})$$

$$(2.387)^* \quad (14.626)^*$$

$$R^2 = 0.943$$

$$R^{-2} = 0.938$$

$$F\text{-statistic} = 213.912$$

$$D\text{-W} = 0.874$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 2.1 ผลการประมาณค่าพบว่ารายได้จากการเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มขึ้นเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของภาคการผลิตสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.895 แสดงว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้จากการเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.895

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.942$ และค่า $R^{-2} = 0.938$ แสดงว่าสมการที่ประมาณค่าได้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 94 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่า ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 213.912$ และ $\text{Sig.F} = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าสมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.874 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่ไม่น้อยกว่า 2 แสดงว่า ตัวคลาดเคลื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กันเองจึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัวเอง

2.5 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาการเกษตร ต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (2.2)

$$\ln(\text{PIT}) = b_0 + b_1 \ln(\text{AGR}) \dots\dots\dots (2.2)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{PIT}) = -0.285 + 0.905 \ln(\text{AGR})$$

$$(-0.301)* \quad (12.584)*$$

$$R^2 = 0.924$$

$$R^{-2} = 0.918$$

$$F\text{-statistic} = 158.357$$

$$D\text{-W} = 0.668$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 2.2 ผลการประมาณค่า พบว่า รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคการผลิตสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.905 แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการผลิตสาขาการเกษตร เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาลเปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.905

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.924$ และค่า $R^{-2} = 0.918$ แสดงว่าสมการที่ประมาณค่าได้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 92 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 158.357$ และ $\text{Sig.}F = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าสมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.668 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัวเอง

2.6 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาการเกษตร ต่อภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (2.3)

$$\ln(\text{CIT}) = c_0 + c_1 \ln(\text{AGR}) \dots\dots\dots (2.3)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{CIT}) = -3.057 + 1.153 \ln(\text{AGR})$$

$$(-1.337)^* \quad (6.628)^*$$

$$R^2 = 0.772$$

$$R^{-2} = 0.754$$

$$F\text{-statistic} = 43.929$$

$$D\text{-W} = 0.924$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 2.3 ผลการประมาณค่า พบว่า รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคการผลิตสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.153 แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการผลิตสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาล เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.153

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.772$ และค่า $R^{-2} = 0.754$ แสดงว่าสมการที่ประมาณค่าได้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 77 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 43.929$ และ $\text{Sig.}F = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าสมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-

W) เท่ากับ 0.924 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กันเองจึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัวเอง

2.7 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ต่อรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (3.1)

$$\ln(\text{TAX}) = a_0 + a_1 \ln(\text{MAN}) \dots\dots\dots (3.1)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{TAX}) = 0.999 + 0.884 \ln(\text{MAN})$$

$$(0.880) * (11.177) *$$

$$R^2 = 0.906$$

$$R^{-2} = 0.899$$

$$F\text{-statistic} = 124.935$$

$$D\text{-W} = 0.339$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 3.1 ผลการประมาณค่าพบว่า รายได้จากการเก็บภาษีอากรของรัฐบาล จะเพิ่มขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.884 แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคการผลิต สาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล เปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.884

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.906$ และค่า $R^{-2} = 0.899$ แสดงว่าสมการที่ประมาณค่าได้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 90 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 124.935$ และ $\text{Sig.F} = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่า สมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.339 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กันเองจึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัวเอง

2.8 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้ข้อมูลทศนิยม ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (3.2)

$$\ln(\text{PIT}) = b_0 + b_1 \ln(\text{MAN}) \dots\dots\dots (3.2)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{PIT}) = -0.845 + 0.869 \ln(\text{MAN})$$

$$(-0.555)^* \quad (8.178)^*$$

$$R^2 = 0.837$$

$$R^{-2} = 0.825$$

$$F\text{-statistic} = 66.884$$

$$D\text{-W} = 0.645$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการที่ 3.2 ผลการประมาณค่า พบว่า รายได้จากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคการผลิต สาขาอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้น โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.869 แสดงว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาล เปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.869

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.837$ และ ค่า $R^{-2} = 0.825$ แสดงว่า สมการที่ประมาณค่าได้นั้น สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 84 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่า ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 66.884$ และ $\text{Sig.F} = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่า สมการถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัว (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.645 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัว

2.9 การวิเคราะห์ : ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม ต่อภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยใช้ข้อมูลทศนิยมในช่วงปี พ.ศ. 2536-2550 และใช้สมการที่ (3.3)

$$\ln(\text{CIT}) = b_0 + b_1 \ln(\text{MAN}) \dots\dots\dots (3.3)$$

ผลการวิเคราะห์

$$\ln(\text{CIT}) = -4.528 + 1.159 \ln(\text{MAN})$$

$$(-1.783)^* \quad (6.549)^*$$

$$R^2 = 0.767$$

$$R^{-2} = 0.750$$

$$F\text{-statistic} = 42.896$$

$$D\text{-W} = 0.533$$

โดยที่ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากสมการถดถอยที่ประมาณค่าได้ พบว่ารายได้จากการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โดยมีความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.159 แสดงว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการผลิต สาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจัดเก็บรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.159

จากสมการที่คำนวณ สัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ไม่เท่ากับศูนย์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ค่า $R^2 = 0.767$ และค่า $R^{-2} = 0.750$ แสดงว่าสมการที่ประมาณค่าได้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 77 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี แสดงว่าตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน

ค่า $F = 42.896$ และ $\text{Sig.F} = 0.000$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าสมการ ถดถอยที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี และเส้นการถดถอยของสมการที่ประมาณค่าได้ ใกล้เคียงกับเส้นการถดถอยของตัวอย่าง

ในการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin-Watson (D-W) เท่ากับ 0.533 ซึ่งมีค่ามากกว่า D_u แต่น้อยกว่า 2 แสดงว่าตัวคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงอยู่ในช่วงที่ไม่มีสหสัมพันธ์ในตัวเอง

ส่วนรายละเอียดผลการทำงานของคอมพิวเตอร์ของแต่ละสมการทั้งหมด แสดงได้เป็นดังนี้

สมการที่ 1.1 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ
กับรายได้จากรายการของรัฐบาล

Dependent Variable: LNTAX

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 Time: 20:47

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-3.443955	1.152512	-2.988216	0.0105
LNGDP	1.106771	0.074512	14.85368	0.0000
R-squared	0.944357	Mean dependent var	13.67259	
Adjusted R-squared	0.940077	SD dependent var	0.311090	
SE of regression	0.076153	Akaike info criterion	-2.188591	
Sum squared resid	0.075390	Schwarz criterion	-2.094184	
Log likelihood	18.41443	F-statistic	220.6317	
Durbin-Watson stat	0.316494	Prob(F-statistic)	0.000000	

สมการที่ 1.2 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ
ต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Dependent Variable: LNPIT

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 Time: 20:49

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-5.357762	1.668684	-3.210771	0.0068
LNGDP	1.097085	0.107883	10.16923	0.0000
R-squared	0.888329	Mean dependent var	11.60899	
Adjusted R-squared	0.879739	SD dependent var	0.317944	
SE of regression	0.110259	Akaike info criterion	-1.448408	
Sum squared resid	0.158041	Schwarz criterion	-1.354002	
Log likelihood	12.86306	F-statistic	103.4131	
Durbin-Watson stat	0.681318	Prob (F-statistic)	0.000000	

สมการที่ 1.3 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคผลิตสาขาต่าง ๆ
ต่อภาษีเงินได้นิติบุคคล

Dependent Variable: LNCIT

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 Time: 20:49

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-10.44579	3.062230	-3.411171	0.0046
LNGDP	1.457626	0.197978	7.362579	0.0000
R-squared	0.806569	Mean dependent var	12.09684	
Adjusted R-squared	0.791690	SD dependent var	0.443325	
SE of regression	0.202338	Akaike info criterion	-0.234192	
Sum squared resid	0.532227	Schwarz criterion	-0.139785	
Log likelihood	3.756440	F-statistic	54.20757	
Durbin-Watson stat	0.586463	Prob (F-statistic)	0.000005	

สมการที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขา
การเกษตร ต่อรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล

Dependent Variable: LNTAX

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 Time: 20:50

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1.919067	0.803867	2.387293	0.0329
LNAGR	0.894582	0.061165	14.62573	0.0000
R-squared	0.942709	Mean dependent var	13.67259	
Adjusted R-squared	0.938302	SD dependent var	0.311090	
SE of regression	0.077272	Akaike info criterion	-2.159407	
Sum squared resid	0.077622	Schwarz criterion	-2.065000	
Log likelihood	18.19555	F-statistic	213.9120	
Durbin-Watson stat	0.874062	Prob (F-statistic)	0.000000	

**สมการที่ 2.2 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขา
การเกษตรต่อภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**

Dependent Variable: LNPIT

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 Time: 20:51

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.284539	0.945423	-0.300965	0.7682
LNAGR	0.905238	0.071936	12.58400	0.0000
R-squared	0.924135	Mean dependent variable		11.60899
Adjusted R-squared	0.918299	SD dependent variable		0.317944
SE of regression	0.090879	Akaike info criterion		-1.835012
Sum squared residual	0.107367	Schwarz criterion		-1.740605
Log likelihood	15.76259	F-statistic		158.3569
Durbin-Watson stat	0.667758	Prob. (F-statistic)		0.000000

**สมการที่ 2.3 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขา
การเกษตร ต่อภาษีเงินได้นิติบุคคล**

Dependent Variable: LNCIT

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 Time: 20:51

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-3.057025	2.287091	-1.336643	0.2043
LNAGR	1.153388	0.174021	6.627866	0.0000
R-squared	0.771644	Mean dependent variable	12.09684	
Adjusted R-squared	0.754078	SD dependent variable	0.443325	
SE of regression	0.219847	Akaike info criterion	-0.068204	
Sum squared residual	0.628325	Schwarz criterion	0.026202	
Log likelihood	2.511532	F-statistic	43.92861	
Durbin-Watson stat	0.924313	Prob. (F-statistic)	0.000016	

สมการที่ 3.1 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขา
อุตสาหกรรม ต่อรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล

Dependent Variable: LNTAX

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 Time: 20:52

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.998561	1.134185	0.880422	0.3946
LNMAN	0.883908	0.079080	11.17742	0.0000
R-squared	0.905753	Mean dependent variable		13.67259
Adjusted R-squared	0.898503	SD dependent variable		0.311090
SE of regression	0.099109	Akaike info criterion		-1.661626
Sum squared resid	0.127694	Schwarz criterion		-1.567219
Log likelihood	14.46219	F-statistic		124.9348
Durbin-Watson stat	0.338937	Prob.(F-statistic)		0.000000

**สมการที่ 3.2 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขา
อุตสาหกรรมกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา**

Dependent Variable: LNPIT

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 **Time:** 20:52

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.844893	1.523195	-0.554684	0.5885
LNMAN	0.868554	0.106203	8.178241	0.0000
R-squared	0.837263	Mean dependent variable	11.60899	
Adjusted R-squared	0.824745	SD dependent variable	0.317944	
SE of regression	0.133102	Akaike info criterion	-1.071834	
Sum squared residual	0.230310	Schwarz criterion	-0.977427	
Log likelihood	10.03875	F-statistic	66.88363	
Durbin-Watson stat	0.644520	Prob. (F-statistic)	0.000002	

สมการที่ 3.3 ความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขา
อุตสาหกรรม กับภาษีเงินได้นิติบุคคล

Dependent Variable: LNCIT

Method: Least Squares

Date: 06/14/08 **Time:** 20:52

Sample: 2536 2550

Included observations: 15

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-4.528216	2.539029	-1.783444	0.0979
LNMAN	1.159458	0.177031	6.549467	0.0000
R-squared	0.767423	Mean dependent variable		12.09684
Adjusted R-squared	0.749533	SD dependent variable		0.443325
SE of regression	0.221869	Akaike info criterion		-0.049890
Sum squared resid	0.639938	Schwarz criterion		0.044516
Log likelihood	2.374178	F-statistic		42.89552
Durbin-Watson stat	0.532543	Prob. (F-statistic)		0.000019

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การสรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับการจัดเก็บภาษีเงินได้ของประเทศไทย ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรมีสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลและต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมอย่างไร โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตรวม และของภาคการผลิตสาขาการเกษตร ภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม โดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งสรุปผลการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรมีสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาล ร้อยละ 88.64 มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตต่างๆ ร้อยละ 16.70 และการวิเคราะห์ แบ่งกลุ่มภาษีตามหน่วยงานจัดเก็บได้แก่ ภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ชนิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ชนิดภาษีเงินได้นิติบุคคล กลุ่มชนิดภาษีทางตรง กลุ่มชนิดภาษีทางอ้อม เพื่อหาสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาล สัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพากร ภาษีศุลกากร มีสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลร้อยละ 58.07 , 19.80 และ 10.77 ตามลำดับ และมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ร้อยละ 10.95 , 3.72 และ 2.03 ตามลำดับ ในขณะที่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศร้อยละ 2.13 และ 3.53 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มชนิดภาษีทางตรง กลุ่มชนิดภาษีทางอ้อม มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ร้อยละ 5.97 และ 10.16 ตามลำดับ

ส่วนที่สอง การศึกษาวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลการศึกษาดังนี้

1) การศึกษาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ กับรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการบริการอื่น ๆ เพิ่มขึ้น จะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มขึ้นด้วย

ภายในประเทศของภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้น จะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของหน่วยงานสรรพากรเพิ่มขึ้นด้วย

2. การอภิปรายผล

สำหรับผลการศึกษา ว่าความสัมพันธ์ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับผลการจัดเก็บภาษีเงินได้สัมพันธ์กันอย่างไรนั้น จากการศึกษาฉบับนี้พบว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของภาคการผลิตแต่ละสาขาที่เพิ่มขึ้น โดยที่ส่วนใหญ่จะส่งผลให้การจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาล จากภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร เพิ่มขึ้นในแต่ละประเภทภาษี ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังเห็นได้จากค่าความยืดหยุ่นรายได้ภาษีต่อภาคการผลิตแต่ละสาขา มีค่ามากกว่า 1 และสัดส่วนการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลจากภาษีอากรในช่วงปี 2536-2550 หน่วยงานที่มีสัดส่วนในการจัดเก็บภาษีได้มากที่สุด ได้แก่ หน่วยงานสรรพากร ตามด้วย หน่วยงานสรรพสามิต และหน่วยงานศุลกากร

ภาษีที่เก็บโดยหน่วยงานสรรพากร 6 ชนิดภาษีนั้น ชนิดภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บได้สูงสุด ภาษีเงินได้จัดเก็บลำดับรองลงมา และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บภาษีจาก 3 หน่วยงานหลักโดยเปรียบเทียบกลุ่มชนิดภาษีทางตรง และกลุ่มชนิดภาษีทางอ้อม พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีทางอ้อม มากกว่าภาษีทางตรง และในแต่ละปีมีสัดส่วนไม่เท่ากัน สาเหตุเกิดจากความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศ และในช่วงปี พ.ศ. 2540 เกิดวิกฤตทางการเงินอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลต้องรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องอาศัยนโยบายทางการคลังด้านภาษีอากร ออกกฎหมายยกเว้นการจัดเก็บภาษีอากร ลดอัตราภาษีอากร เพื่อแบ่งเบาภาระทางภาษีของประชาชนของหน่วยธุรกิจ เช่น ใช้ในการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาคครัวเรือน โดยลดอัตราภาษี ใช้ในการกระตุ้นการลงทุน โดยการให้สิทธิยกเว้นภาษีอากร หรือให้สิทธิได้รับการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ใช้ในการกระตุ้นการส่งออก โดยเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 โดยการยกเว้นภาษีอากร หรือลดอัตราภาษีสรรพสามิต ลดอัตราภาษีศุลกากร ใช้ในการส่งเสริมการออม โดยการเก็บภาษีคอกเบี้ยในอัตราก้าวหน้าที่ไม่จัดเก็บในอัตราก้าวหน้าเหมือนกับเงินได้ประเภทอื่นๆ ใช้เพื่อการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ โดยการลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ใช้เพื่อกระตุ้นการลงทุนเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ โดยการลดอัตราภาษีจากอัตราร้อยละ 3 ของรายรับจากการขาย คงเหลือเก็บเพียงอัตราร้อยละ 0.1 ของรายรับจากการขาย เนื่องจากการเรียกเก็บภาษีอากรในปริมาณที่มาก ๆ ในช่วงภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ จะมีผลต่อรายได้สุทธิของประชาชนลดลง ประชาชนมีการใช้จ่ายน้อยลง กำไรสุทธิ

ของหน่วยธุรกิจลดลง ภาคเอกชนไม่มีการขยายกิจการ ไม่มีการลงทุนในกิจการใหม่ๆ ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

โดยสรุปแล้ว นโยบายการคลังโดยใช้มาตรการทางภาษีอากร บางครั้งไม่สามารถช่วยให้ความเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจากไม่สามารถบังคับทิศทางหรือควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้นจากนโยบายทางภาษีอากรได้ แต่ระบบภาษีอากรยังคงมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้กับภาครัฐทุกยุคทุกสมัย และนำมาใช้เป็นเครื่องมือ หรือมาตรการใด ๆ ที่จะสามารถส่งเสริมสนับสนุนการบริหารประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ให้มีความเจริญเติบโตเป็นไปตามทิศทางที่ตั้งเป้าหมายไว้ หรือเพื่อป้องกันปราบปรามในกิจการบางประเภทที่รัฐไม่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือให้ลดลงได้ อย่างไรก็ตามรายได้จากภาษีอากร โดยเฉพาะภาษีสรรพากร ก็ยังเป็นรายได้หลักของรัฐบาลที่สามารถจะนำไปใช้จ่ายในการบริหารประเทศ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องศึกษาแนวทางในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ตามเป้าหมาย โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และสร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน และหน่วยธุรกิจ

3. ข้อเสนอแนะ

ในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บรายได้ให้กับรัฐบาลมี 3 หน่วยงานหลัก ได้แก่ หน่วยงานสรรพากร หน่วยงานสรรพสามิต หน่วยงานศุลกากร เป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงการคลัง ที่ได้รับมอบหมายจากทางรัฐบาล จัดเก็บรายได้ตามประมาณการ หรือ ตามงบประมาณรายรับของรัฐบาลในแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งการจัดทำประมาณการจัดเก็บภาษีอากรในแต่ละปีภูมายนั้น รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายให้เป็นไปตามผลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการจัดทำงบประมาณรายรับได้เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งจากผลการศึกษาคั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 การจัดทำประมาณการจัดเก็บภาษีอากร ของหน่วยงานต่าง ๆ จากผลของการศึกษา พบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อเทียบสัดส่วนแต่ละชนิดภาษีแล้วไม่เท่ากัน คั้งนั้น ในการจัดทำประมาณการจัดเก็บภาษีอากร หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องทำการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลให้ถูกต้องสอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยก่อนจัดทำประมาณการจัดเก็บภาษีอากร จะต้องทำการศึกษาการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศ การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในเขตพื้นที่จัดเก็บ เพื่อวางแผนการจัดเก็บภาษี หรือจัดทำประมาณการจัดเก็บภาษีให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมแก่ประชาชน

3.2 รัฐบาลควรปรับปรุงโครงสร้างการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างรายได้และรายจ่ายของประชาชนเพื่อคำนวณหารายได้สุทธิ กำไรสุทธิ อันเป็นฐานที่ใช้ในการจัดเก็บภาษี นำไปพิจารณาปรับปรุงการจัดเก็บภาษีตามความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะจากผลการศึกษา การจัดเก็บภาษีทางตรง คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม มีสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาล และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศน้อยกว่าการจัดเก็บภาษีทางอ้อม แสดงว่ารายได้ของประเทศ จะต้องพึ่งพาภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุดกากร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การคลัง, กระทรวง การคลัง “ครบรอบ 120 ปี กระทรวงการคลัง”
กรุงเทพมหานคร 2538 (จัดพิมพ์ในโอกาสครบรอบ 120 ปี กระทรวงการคลัง)
- การคลัง, กระทรวง *รายงานการคลัง 2543* กรุงเทพมหานคร สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย 2544
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม *การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย* พิมพ์ครั้งที่ 7
แก้ไขเพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2543
- ชมเพลิน จันทร์เรืองเพ็ญ และรัตนา สายคณิต *โครงสร้างภาษีของไทยและผลที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ* กรุงเทพมหานคร มหาจุฬาลงกรณ์ 2524
- ชัยรัตน์ เอี่ยมสกุลวัฒน์ “หน่วยที่ 8 ทฤษฎีภาษีอากร” ใน *ประมวลสาระทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ* หน้า 181 นนทบุรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- ชาญชัย มุสิกนิศากร และสุพรรณิ ตันติศรีสุข *โครงสร้างระบบภาษีอากรของไทย*
ม.ป.ท. กรุงเทพมหานคร 2525
- ทับทิม วงศ์ประยูร *เศรษฐศาสตร์การพัฒนาระบบเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร
ธรรมสารการพิมพ์ 2542
- นโยบายและแผน, กอง กรมสรรพากร “สถิติข้อมูลที่น่าสนใจ” *สรรพากรสาสน์* (มีนาคม 2538)
หน้า 21-42
- บัญชีประชาชาติ, กอง สำนักงานกรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สถิติผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด ปี 2539 กรุงเทพมหานคร 2541
- ปวีตา เบญจกุล “ผลของการออมและภาษีอากรที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 2531
- ปิยะ สาชาติ “การศึกษาประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กรุงเทพมหานคร 2540

- มาลี แสงเทพ “ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย : โครงสร้างและปัจจัยที่มีผลกระทบ”
วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหัพัต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 2542
- โยธิน โตสง่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหัพัต
เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 2544
- วรรณภา คล้ายสวน “แหล่งที่มาของความเจริญเติบโตของสาขาเศรษฐกิจหลักในประเทศไทย”
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหัพัต เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กรุงเทพมหานคร 2540
- วาสนา โรจนาคิม “ภาษีอากรและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย” วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาัพัต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 2528
- วโรทัย โกศลพิศิษฐ์กุล “หน่วยที่ 9 โครงสร้างภาษีอากร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์
ภาครัฐ* หน้า 193-195 นนทบุรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544
- _____ “หน่วยที่ 10 การปฏิรูประบบภาษีอากร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์
ภาครัฐ* หน้า 199-201 นนทบุรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544
- สรรพากร, กรม *รายงานประจำปี 2539* กระทรวงการคลัง กรุงเทพมหานคร 2540
- _____ *รายงานประจำปี 2540* กระทรวงการคลัง กรุงเทพมหานคร 2541
- _____ *รายงานประจำปี 2541* กระทรวงการคลัง กรุงเทพมหานคร 2542
- สรรพากร, กรม *รายงานประจำปี 2542* กระทรวงการคลัง กรุงเทพมหานคร 2543
- _____ *รายงานประจำปี 2543* กระทรวงการคลัง กรุงเทพมหานคร 2544
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักนายกรัฐมนตรี *สมุดรายงานสถิติจังหวัด ฉบับ พ.ศ. 2539*
กรุงเทพมหานคร พี.เอ.ลีฟวิ่ง 2540
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์* นนทบุรี
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544

- สุโขทัยธรรมมาธิราช , มหาวิทยาลัย **คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์ (ฉบับปรับปรุง)** นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2542
- สุชาดา ตั้งทางธรรม “หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ” ใน **ประมวลสาระ
ชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ** หน้า 15-17 นนทบุรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544
- สุรเชษฐ์ ชีระมณี **การบริหารงานคลังสาธารณะ** พิมพ์ครั้งที่ 3 หาดใหญ่ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2538
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2546 (28 ธันวาคม), รายงานการคลังรายปี
- อรพิน เรืองฉาย “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษีศุลกากรและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ศึกษา
กรณีของประเทศไทย” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) กรุงเทพมหานคร 2537
- ศิริชัย พงษ์วิชัย **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์** พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุง
เพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร มหาจุฬาลงกรณ์ 2540
- อรุณี อัสวเกียรติขจร “กรมสรรพากรกับการจัดเก็บรายได้ของไทย” วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรุงเทพมหานคร 2542

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายณรงค์ เต็มแก้ว
วัน เดือน ปีเกิด	2 กรกฎาคม 2502
สถานที่เกิด	อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต(การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2531
สถานที่ทำงาน	บริหารธุรกิจบัณฑิต(บัญชี) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2543 เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี 7ว สำนักงานสรรพากรพื้นที่สุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรจากหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงการคลังปีงบประมาณ
2536-2550

(หน่วย : ล้านบาท)	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
กรมสรรพากร	300,805	366,957	444,512	508,832	518,620	498,966	452,317	461,322
ภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา	57,237	67,651	86,190	109,396	115,137	122,945	106,071	91,790
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	103,975	133,268	157,078	172,235	162,655	99,480	108,820	145,554
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	3,448	3,603	3,196	3,430	5,322	5,316	10,872	10,739
ภาษีกอการค้า	2,739	1,441	1,082	572	264	342	186	126
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	112,582	134,791	163,122	184,227	195,813	232,388	201,976	192,510
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	16,764	21,227	28,311	33,410	34,286	35,241	21,311	17,015
อากรแสตมป์	3,876	4,752	5,284	5,286	4,734	2,992	2,824	3,351
อื่นๆ	184	224	249	276	408	263	258	236
กรมสรรพสามิต	125,789	138,670	155,310	167,159	180,167	155,563	163,892	168,242
ภาษีสรรพสามิต	43,711	46,131	53,501	58,005	63,983	65,373	66,584	64,832
ภาษีสรรพสามิต	15,638	19,708	20,717	24,057	29,816	28,560	26,655	28,134
ภาษีสรรพสามิต	16,679	19,272	19,759	21,548	22,763	20,257	22,800	8,276
ภาษีเบียร์	9,478	12,262	15,131	17,360	21,383	23,191	24,992	26,438
ภาษีสรรพสามิต	34,350	34,515	38,147	37,343	32,295	8,557	13,941	26,781
ภาษีเครื่องดื่ม	5,158	5,636	6,598	6,845	7,519	7,023	6,484	7,444
ภาษีเครื่องไฟฟ้า	546	899	1,190	1,729	1,765	1,003	904	1,104
ภาษีสรรพสามิต					129	538	482	791
ภาษีเบ็ดเตล็ด					168	442	419	444
ภาษีอื่นๆ	127	136	158	133	203	481	474	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	103	111	109	119	142	139	158	3,999
กรมศุลกากร	105,910	116,872	128,548	129,543	104,160	69,338	68,095	87,195
อากรขาเข้า	104,651	115,540	127,124	128,212	102,704	67,108	66,994	85,338
อากรขาออก	11	14	9	6	8	17	36	75
อื่นๆ	1,247	1,318	1,415	1,324	1,448	2,213	1,064	1,782
รวม 3 กรม	532,504	622,499	728,370	805,535	802,946	723,868	684,304	716,759

ตารางที่ 1 รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรจากหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงการคลังปีงบประมาณ
2536-2550 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
กรมสรรพากร	499,710	544,281	627,682	772,236	937,149	1,057,200	1,119,194
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	101,136	108,371	117,309	135,155	147,352	170,079	192,795
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	149,677	170,415	208,859	261,890	329,516	374,689	384,619
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	17,154	19,128	21,773	31,935	41,178	56,524	65,735
ภาษีการค้า	84	99	45	-	-	0	-
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	215,158	228,196	261,306	316,134	385,718	417,772	434,272
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	12,852	13,715	12,757	20,024	26,304	30,623	34,406
อากรแสตมป์	3,408	4,122	5,348	6,820	6,816	7,268	7,137
อื่นๆ	242	236	286	278	266	244	230
กรมสรรพสามิต	177,075	208,154	246,642	275,774	279,394	274,095	287,232
ภาษีสรรพสามิต	64,124	68,840	73,605	76,996	76,458	70,742	76,944
ภาษียาสูบ	32,060	31,697	33,289	36,325	38,193	35,657	41,824
ภาษีสรรพสามิต	8,940	22,290	25,676	26,181	28,620	29,143	33,298
ภาษีเบียร์	29,991	31,650	36,987	42,749	45,483	44,207	52,088
ภาษีสรรพสามิต	30,298	41,560	56,474	65,012	58,760	59,810	55,844
ภาษีเครื่องดื่ม	8,098	7,748	8,621	9,350	10,106	10,765	11,735
ภาษีเครื่องไฟฟ้า	1,430	1,793	2,347	2,859	3,712	3,525	3,727
ภาษีสรรพสามิตยานยนต์	932	1,224	1,581	1,641	1,849	2,010	1,665
ภาษีสรรพสามิต	706	582	591	763	762	1,178	1,426
ภาษีการโทรคมนาคม	-	-	6,420	12,625	13,935	15,523	7,229
ภาษีอื่นๆ	-	557	814	993	1,120	1,169	1,183
รายได้ที่เกิดเฉลี่ย	498	212	239	280	398	367	269
กรมศุลกากร	92,838	98,629	111,819	106,122	110,403	96,232	90,625
อากรขาเข้า	91,359	96,326	110,054	103,635	106,917	93,633	88,169
อากรขาออก	82	163	216	267	285	314	345
อื่นๆ	1,397	2,139	1,549	2,220	3,202	2,285	2,112
รวม 3 กรม	769,624	851,063	986,143	1,154,132	1,326,947	1,427,528	1,497,050

ที่มา: กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ตั้งแต่ปี 2536-2550

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ภาคเกษตร	ภาคอุตสาหกรรม	บริการ/อื่นๆ	รวม
2536	274,063.00	938,351.00	1,952,808.00	3,165,222.00
2537	329,844.00	1,072,361.00	2,227,136.00	3,629,341.00
2538	397,929.00	1,251,502.00	2,536,781.00	4,186,212.00
2539	438,119.00	1,370,438.00	2,802,484.00	4,611,041.00
2540	447,176.00	1,427,657.00	2,857,777.00	4,732,610.00
2541	498,587.00	1,428,323.00	2,699,537.00	4,626,447.00
2542	435,507.00	1,514,030.00	2,687,542.00	4,637,079.00
2543	444,185.00	1,653,658.00	2,824,888.00	4,922,731.00
2544	468,905.00	1,715,926.00	2,948,671.00	5,133,502.00
2545	514,257.00	1,836,083.00	3,100,303.00	5,450,643.00
2546	615,854.00	2,061,572.00	3,239,942.00	5,917,368.00
2547	669,498.00	2,238,222.00	3,582,127.00	6,489,847.00
2548	721,682.00	2,466,180.00	3,899,798.00	7,087,660.00
2549	836,077.00	2,739,534.00	4,240,865.00	7,816,476.00
2550	954,239.00	2,955,658.00	4,563,735.00	8,473,632.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

ตั้งแต่ปี 2536-2550					หน่วย: ล้านบาท			
ปี พ.ศ.	ภาคเกษตร	ภาคอุตสาหกรรม	บริการอื่นๆ	รวม	GROWTH %			
					GXA	GXM	GOT	GDP
2536	274,063.00	938,351.00	1,952,808.00	3,165,222.00	-6.9	20.45	11.12	11.81
2537	329,844.00	1,072,361.00	2,227,136.00	3,629,341.00	20.35	14.28	14.05	14.66
2538	397,929.00	1,251,502.00	2,536,781.00	4,186,212.00	20.64	16.71	13.90	15.34
2539	438,119.00	1,370,438.00	2,802,484.00	4,611,041.00	10.10	9.50	10.47	10.15
2540	447,176.00	1,427,657.00	2,857,777.00	4,732,610.00	2.07	4.18	1.97	2.64
2541	498,587.00	1,428,323.00	2,699,537.00	4,626,447.00	11.50	0.05	-5.54	-2.24
2542	435,507.00	1,514,030.00	2,687,542.00	4,637,079.00	-12.65	6.00	-0.44	0.23
2543	444,185.00	1,653,658.00	2,824,888.00	4,922,731.00	1.99	9.22	5.11	6.16
2544	468,905.00	1,715,926.00	2,948,671.00	5,133,502.00	5.57	3.77	4.38	4.28
2545	514,257.00	1,836,083.00	3,100,303.00	5,450,643.00	9.67	7.00	5.14	6.18
2546	615,854.00	2,061,572.00	3,239,942.00	5,917,368.00	19.76	12.28	4.50	8.56
2547	669,498.00	2,238,222.00	3,582,127.00	6,489,847.00	8.71	8.57	10.56	9.67
2548	721,682.00	2,466,180.00	3,899,798.00	7,087,660.00	7.79	10.18	8.87	9.21
2549	836,077.00	2,739,534.00	4,240,865.00	7,816,476.00	15.85	11.08	8.75	10.28
2550	954,239.00	2,955,658.00	4,563,735.00	8,473,632.00	14.13	7.89	7.61	8.41
เฉลี่ย	536,394.80	1,777,966.33	3,077,626.27	5,391,987.40	8.57	9.41	6.70	7.69

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 4 สัดส่วนรายได้จากภาษีอากรของ 3 หน่วยงานจัดเก็บหลักต่อรายได้รัฐบาล

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2550						หน่วย: ล้านบาท			
	(A)	(B)	©	(D)	(E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
ปี พ.ศ.	ภาษี สรรพากร	ภาษี สรรพสามิต	ภาษี ศุลกากร	รวม	รายได้ รัฐบาล	(A)/(D)	(B)/(D)	©/(D)	(D)/(E)
2536	300,805.30	125,788.70	105,909.80	532,503.80	608,106.40	56.49	23.62	19.89	87.57
2537	366,957.00	138,669.80	116,872.00	622,498.80	707,545.80	58.95	22.28	18.77	87.98
2538	444,512.20	155,309.70	128,547.60	728,369.50	815,144.50	61.03	21.32	17.65	89.35
2539	508,832.41	167,159.39	129,542.92	805,534.72	895,291.19	63.17	20.75	16.08	89.97
2540	518,619.88	180,166.80	104,159.80	802,946.48	909,048.26	64.59	22.44	12.97	88.33
2541	498,966.20	155,563.20	69,338.20	723,867.60	815,680.70	68.93	21.49	9.58	88.74
2542	452,317.00	163,892.40	68,094.50	684,303.90	793,345.70	66.10	23.95	9.95	86.26
2543	461,321.67	168,242.40	87,194.50	716,758.57	817,015.17	64.36	23.47	12.17	87.73
2544	499,710.48	177,075.45	92,838.48	769,624.41	874,241.33	64.93	23.01	12.06	88.03
2545	544,280.80	208,152.98	98,628.56	851,062.34	959,437.40	63.95	24.46	11.59	88.70
2546	627,682.49	246,640.97	111,819.02	986,142.48	1,104,627.00	63.65	25.01	11.34	89.27
2547	772,236.41	275,773.31	106,122.41	1,154,132.13	1,289,879.59	66.91	23.89	9.19	89.48
2548	937,149.47	279,395.35	110,403.04	1,326,947.86	1,474,419.56	70.62	21.06	8.32	90.00
2549	1,057,200.08	274,095.47	96,232.40	1,427,527.95	1,581,523.79	74.06	19.20	6.74	90.26
2550	1,119,193.50	287,231.34	90,625.38	1,497,050.23	1,703,727.26	74.76	19.19	6.05	87.87
เฉลี่ย	607,318.99	200,210.48	101,088.57	908,618.05	1,023,268.91	65.50	22.34	12.16	88.64

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 5 สัดส่วนรายได้จากภาษีอากรต่อรายได้รัฐบาลและ (GDP)

ปี พ.ศ. 2536-2550						หน่วย: ล้านบาท			
	(A)	(B)	©	(D)	(E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
ปี พ.ศ.	ภาษี สรรพากร	ภาษี สรรพสามิต	ภาษี ศุลกากร	รายได้ รัฐบาล	GDP	(A)/(D)	(B)/(D)	©/(D)	(D)/(E)
2536	300,805.30	125,788.70	105,909.80	608,106.40	3,165,222.00	49.47	20.69	17.42	19.21
2537	366,957.00	138,669.80	116,872.00	707,545.80	3,629,341.00	51.86	19.60	16.52	19.50
2538	444,512.20	155,309.70	128,547.60	815,144.50	4,186,212.00	54.53	19.05	15.77	19.47
2539	508,832.41	167,159.39	129,542.92	895,291.19	4,611,041.00	56.83	18.67	14.47	19.42
2540	518,619.88	180,166.80	104,159.80	909,048.26	4,732,610.00	57.05	19.82	11.46	19.21
2541	498,966.20	155,563.20	69,338.20	815,680.70	4,626,447.00	61.17	19.07	8.50	17.63
2542	452,317.00	163,892.40	68,094.50	793,345.70	4,637,079.00	57.01	20.66	8.58	17.11
2543	461,321.67	168,242.40	87,194.50	817,015.17	4,922,731.00	56.46	20.59	10.67	16.60
2544	499,710.48	177,075.45	92,838.48	874,241.33	5,133,502.00	57.16	20.25	10.62	17.03
2545	544,280.80	208,152.98	98,628.56	959,437.40	5,450,643.00	56.73	21.70	10.28	17.60
2546	627,682.49	246,640.97	111,819.02	1,104,627.00	5,917,368.00	56.82	22.33	10.12	18.67
2547	772,236.41	275,773.31	106,122.41	1,289,879.59	6,489,847.00	59.87	21.38	8.23	19.88
2548	937,149.47	279,395.35	110,403.04	1,474,419.56	7,087,660.00	63.56	18.95	7.49	20.80
2549	1,057,200.08	274,095.47	96,232.40	1,581,523.79	7,816,476.00	66.85	17.33	6.08	20.23
2550	1,119,193.50	287,231.34	90,625.38	1,703,727.26	8,473,632.00	65.69	16.86	5.32	20.11
เฉลี่ย	607,318.99	200,210.48	101,088.57	1,023,268.91	5,391,987.40	58.07	19.80	10.77	18.83

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 6 สัดส่วนของรายได้จากภาษีอากรต่อ (GDP)

ปี พ.ศ. 2536-2550						หน่วย: ล้านบาท			
	(A)	(B)	©	(D)	(E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
ปี พ.ศ.	ภาษี สรรพากร	ภาษี สรรพสามิต	ภาษี ศุลกากร	รวม	GDP	(A)/(E)	(B)/(E)	©/(E)	(D)/(E)
2536	300,805.30	125,788.70	105,909.80	532,503.80	3,165,222.00	9.50	3.97	3.35	16.82
2537	366,957.00	138,669.80	116,872.00	622,498.80	3,629,341.00	10.11	3.82	3.22	17.15
2538	444,512.20	155,309.70	128,547.60	728,369.50	4,186,212.00	10.62	3.71	3.07	17.40
2539	508,832.41	167,159.39	129,542.92	805,534.72	4,611,041.00	11.04	3.63	2.81	17.47
2540	518,619.88	180,166.80	104,159.80	802,946.48	4,732,610.00	10.96	3.81	2.20	16.97
2541	498,966.20	155,563.20	69,338.20	723,867.60	4,626,447.00	10.79	3.36	1.50	15.65
2542	452,317.00	163,892.40	68,094.50	684,303.90	4,637,079.00	9.75	3.53	1.47	14.76
2543	461,321.67	168,242.40	87,194.50	716,758.57	4,922,731.00	9.37	3.42	1.77	14.56
2544	499,710.48	177,075.45	92,838.48	769,624.41	5,133,502.00	9.73	3.45	1.81	14.99
2545	544,280.80	208,152.98	98,628.56	851,062.34	5,450,643.00	9.99	3.82	1.81	15.61
2546	627,682.49	246,640.97	111,819.02	986,142.48	5,917,368.00	10.61	4.17	1.89	16.67
2547	772,236.41	275,773.31	106,122.41	1,154,132.13	6,489,847.00	11.90	4.25	1.64	17.78
2548	937,149.47	279,395.35	110,403.04	1,326,947.86	7,087,660.00	13.22	3.94	1.56	18.72
2549	1,057,200.08	274,095.47	96,232.40	1,427,527.95	7,816,476.00	13.53	3.51	1.23	18.26
2550	1,119,193.50	287,231.34	90,625.38	1,497,050.23	8,473,632.00	13.21	3.39	1.07	17.67
เฉลี่ย	607,318.99	200,210.48	101,088.57	908,618.05	5,391,987.40	10.95	3.72	2.03	16.70

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 7 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางตรงต่อ (GDP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2550

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีทางตรง				(E) GDP	หน่วย: ล้านบาท			
	(A)ภาษี เงินได้	(B)ภาษี เงินได้	©ภาษีเงิน ได้	(D)ภาษี ทางตรง		เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
	บุคคล ธรรมดา	นิติบุคคล	ปีโตรเลียม	รวม		(A)/(E)	(B)/(E)	©/(E)	(D)/(E)
2536	57,237	103,975	3,448	164,660.40	3,165,222.00	1.81	3.28	0.11	5.20
2537	67,651	133,268	3,603	204,522.00	3,629,341.00	1.86	3.67	0.10	5.64
2538	86,190	157,078	3,196	246,464.10	4,186,212.00	2.06	3.75	0.08	5.89
2539	109,396	172,235	3,430	285,061.62	4,611,041.00	2.37	3.74	0.07	6.18
2540	115,137	162,655	5,322	283,114.70	4,732,610.00	2.43	3.44	0.11	5.98
2541	122,945	99,480	5,316	227,741.30	4,626,447.00	2.66	2.15	0.11	4.92
2542	106,071	108,820	10,872	225,762.50	4,637,079.00	2.29	2.35	0.23	4.87
2543	91,790	145,554	10,739	248,083.37	4,922,731.00	1.86	2.96	0.22	5.04
2544	101,136	149,677	17,154	267,967.04	5,133,502.00	1.97	2.92	0.33	5.22
2545	108,371	170,415	19,128	297,913.50	5,450,643.00	1.99	3.13	0.35	5.47
2546	117,309	208,859	21,773	347,940.51	5,917,368.00	1.98	3.53	0.37	5.88
2547	135,155	261,890	31,935	428,980.26	6,489,847.00	2.08	4.04	0.49	6.61
2548	147,352	329,516	41,178	518,045.68	7,087,660.00	2.08	4.65	0.58	7.31
2549	170,079	374,689	56,524	601,292.25	7,816,476.00	2.18	4.79	0.72	7.69
2550	192,795	384,619	65,735	643,148.78	8,473,632.00	2.28	4.54	0.78	7.59
เฉลี่ย	115,241	197,515	19,957	332,713	5,391,987	2.13	3.53	0.31	5.97

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 8 สัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อ (GDP)
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2550

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีเงินได้ และ รายได้รวมของรัฐบาล				(E) GDP	หน่วย: ล้านบาท			
	(A)ภาษี เงินได้	(B)ภาษี เงินได้	©ภาษีเงิน ได้	(D)รวม		เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
	บุคคล ธรรมดา	นิติบุคคล	รวม	รายได้ รัฐบาล		(A)/(E)	(B)/(E)	©/(E)	(E)/(F)
2536	57,237	103,975	161,212	608,106.40	3,165,222.00	1.81	3.28	5.09	26.51
2537	67,651	133,268	200,919	707,545.80	3,629,341.00	1.86	3.67	5.54	28.40
2538	86,190	157,078	243,268	815,144.50	4,186,212.00	2.06	3.75	5.81	29.84
2539	109,396	172,235	281,632	895,291.19	4,611,041.00	2.37	3.74	6.11	31.46
2540	115,137	162,655	277,793	909,048.26	4,732,610.00	2.43	3.44	5.87	30.56
2541	122,945	99,480	222,425	815,680.70	4,626,447.00	2.66	2.15	4.81	27.27
2542	106,071	108,820	214,890	793,345.70	4,637,079.00	2.29	2.35	4.63	27.09
2543	91,790	145,554	237,344	817,015.17	4,922,731.00	1.86	2.96	4.82	29.05
2544	101,136	149,677	250,813	874,241.33	5,133,502.00	1.97	2.92	4.89	28.69
2545	108,371	170,415	278,786	959,437.40	5,450,643.00	1.99	3.13	5.11	29.06
2546	117,309	208,859	326,168	1,104,627.00	5,917,368.00	1.98	3.53	5.51	29.53
2547	135,155	261,890	397,045	1,289,879.59	6,489,847.00	2.08	4.04	6.12	30.78
2548	147,352	329,516	476,868	1,474,419.56	7,087,660.00	2.08	4.65	6.73	32.34
2549	170,079	374,689	544,768	1,581,523.79	7,816,476.00	2.18	4.79	6.97	34.45
2550	192,795	384,619	577,414	1,703,727.26	8,473,632.00	2.28	4.54	6.81	33.89
เฉลี่ย	115,241	197,515	312,756	1,023,268.91	5,391,987.40	2.13	3.53	5.65	29.93

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 9 สัดส่วนของรายได้จากภาษีทางอ้อมต่อ (GDP) ตั้งแต่ปี 2536-2550

ปี พ.ศ.	รายได้จากภาษีทางอ้อม					หน่วย: ล้านบาท			
	(A)	(B)	©	(D)	(E)	เปรียบเทียบเป็นร้อยละ			
	ภาษี มูลค่าเพิ่ม	ภาษี สรรพสามิต	ภาษี ศุลกากร	รวม	GDP	(A)/(E)	(B)/(E)	©/(E)	(D)/(E)
2536	112,582	125,788.70	105,909.80	344,280.40	3,165,222.00	3.56	3.97	3.35	10.88
2537	134,791	138,669.80	116,872.00	390,332.80	3,629,341.00	3.71	3.82	3.22	10.75
2538	163,122	155,309.70	128,547.60	446,978.80	4,186,212.00	3.90	3.71	3.07	10.68
2539	184,227	167,159.39	129,542.92	480,929.74	4,611,041.00	4.00	3.63	2.81	10.43
2540	195,813	180,166.80	104,159.80	480,139.70	4,732,610.00	4.14	3.81	2.20	10.15
2541	232,388	155,563.20	69,338.20	457,289.00	4,626,447.00	5.02	3.36	1.50	9.88
2542	201,976	163,892.40	68,094.50	433,962.70	4,637,079.00	4.36	3.53	1.47	9.36
2543	192,510	168,242.40	87,194.50	447,946.60	4,922,731.00	3.91	3.42	1.77	9.10
2544	215,158	177,075.45	92,838.48	485,071.73	5,133,502.00	4.19	3.45	1.81	9.45
2545	228,196	208,152.98	98,628.56	534,977.72	5,450,643.00	4.19	3.82	1.81	9.81
2546	261,306	246,640.97	111,819.02	619,766.36	5,917,368.00	4.42	4.17	1.89	10.47
2547	316,134	275,773.31	106,122.41	698,029.65	6,489,847.00	4.87	4.25	1.64	10.76
2548	385,718	279,395.35	110,403.04	775,515.96	7,087,660.00	5.44	3.94	1.56	10.94
2549	417,772	274,095.47	96,232.40	788,100.08	7,816,476.00	5.34	3.51	1.23	10.08
2550	434,272	287,231.34	90,625.38	812,129.21	8,473,632.00	5.12	3.39	1.07	9.58
เฉลี่ย	245,064	200,210	101,089	546,363	5,391,987	4.41	3.72	2.03	10.16

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง